Budapest, 1899. Negyedik évfolyam. 150. szám. Péntek, junius 2.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Baj van.

Budapest, junius 1.

(v) Széll Kálmán ma hazaérkezett. Egy heti küzdelem után ugy tért vissza Bécsből, amint felment: nem hozott le magával semmi biztatást, de ott sem hagyott semmit sem az ország jogaiból, sem a nemzet érdekeiből. A közvélemény megnyugvással és bizalommal üdvözli öt a megpróbáltatás e nehéz órájában. Megnyugvással, mert tudja felöle, hogy ebből az államférfiuból semmiféle nyomással nem lehet az országra nézve kárhozatos engedményeket kicsikarni. És bizalommal, mert felteszi Széll Kálmánról, hogy amilyen határozottsággal utasitja vissza az ellalkuvásnak minden gondolatát, éppen olyan lojalitással kész minden becsületes alkut elfogadni. Becsületes pedig csak az az egy alku lehet, amely a kiegyezésnek haladék nélkül való letárgyalásával biztositja az ország számára a bankszervezetben való paritást.

A helyzet még mindig nagyon komoly. Éppen olyan komoly, mint amilyen akkor volt, midőn mi a Széll-kabinet visszalépésének fenyegető lehetőségét szürtük le az adott viszonyok logikai következtetése gyanánt. Az osztrák miniszterekkel tegnap folytatott beszélgetés nem változtatott semmit a helyzeten; nem csökkentette a válságos feszültséget, nem tette semmivel valószinübbé a sima és békés kibontakozást. Thunék továbbra is makacskodnak; formai engedményekkel nem érik be; nekik maga a lényeg kell, amely pedig Magyarországon az egész közvélemény elszánt akaratának védelme alatt áll. Szankciót ennek a védelemnek a pártközi paktum ád, amely visszaszerezte a magyar közélet békéjét, helyreállitotta a parlament erkölcsi egyensulyát, s megalkotta a megtisztult politikai felfogásokban való nemzeti egybeforradást. Ez a paktum nem csupán Magyarországnak kincse, hanem szinte fölbecsülhetetlen értéke a monarkiának is. Ha gróf Thun mégis szét akarja repeszteni a paktumot a maga hajthatatlan konokságával, akkor nem csupán Magyarország érdekeiben akar kárt tenni, hanem a monarkiának egyetemes érdekeiben is. Mert mennél végzetesebb mértékben dulja fel Thunnak szerencsétlen politikája az osztrák államiságot, annál égetőbb szükség van a nagyhatalmi állás szempontjából arra, hogy legalább itt Magyarországon folyjanak rendben a dolgok. Nem kivánjuk mi Thuntól, hogy a kiegyezés ügyében a magyar érdeket nézze. De ez a szerencsétlen kezü államférfiu nem látja be, hogy aki olyan rossz osztrák politikát csinál, mint ő, annak éppen osztrák érdekből kellene teljes erövel azt a legjobb magyar politikát támogatnia, amelyet Széll Kálmán csinál.

A kocka még nem dölt el, de ebben a lebegő állapotban a kérdés nem maradhat sokáig. Azt a gazdasági és politikai bizonytalanságot, amelyet a kiegyezésnek tartós válsága okoz, Magyarország épp oly kevéssé birja el sokáig, mint Ausztria. Tudnunk kell valahára, mi sors vár reánk. El kell válnia már napok mulva, vajjon létrejön-e a kiegyezés, avagy eleven valósággá kell-e átváltanunk az önálló gazdaságpolitikai berendezkedéshez való papirjogot. A nemzet mind a kettőre egyformán hajlandó. Ha kap méltányos kiegyezést, akkor hódol a célszerüségi szempontnak; ellenkező esetben igénybe veszi s teljes mértékben kihasználja jogait. Maga Deák Ferenc a gazdaságpolitikai közösséget a célszerüségre épitette, s az érdekek sürü találkozásával okolta meg. De az a kiegyezés, amelyet Thun akar ránk erőszakolni, sem nem célszerü, sem az érdekek találkozásán nem alapulna. A bankszervezetben való paritás már harminc esztendő óta járt volna nekünk. Most valahára kivivtuk elvben, — s vajjon célszerü volna-e ezt a vivmányt gróf Thun Ferenc kedvéért feláldoznunk? S ha osztrák részről egyre azt hangoztatják, hogy a bankparitás halálos csapást mért Ausztria érdekére, vajjon nem az következnék-e ebből, hogy megszünvén a két állam érdekeinek találkozása, ezzel egyszersmind megszünt a közösségnek nem csupán logikai jogosultsága, de törvényszerü előfeltétele is?

S megint csak vissza kell rá térnünk, hogy fölötte áll mindezeknek az okoskodásoknak az a kényszer, amely a pártközi egyezményből hárul Széll Kálmánra, s amelyet a miniszterelnök egyoldaluan nem háritha el magáról. Széll Kálmán nem az a férfiu, aki hajlandó volna megmásitani azt az elvi alapot, amelyre kormányzati rendszerét ráépitette. Az a kötés bevágja az utját minden elalkuvásnak. Ámig fennáll a paktum, mindaddig a legkinosabb bonyodalmak sem hatalmazzák fel a miniszterelnököt az egyezkedés egyoldalu megbontására. Széll Kálmán politikai integritása, tiszteletreméltó egyéniségének feltétlen lojálitása merőben kizárja azt, hogy amire magát kötelezte, azt akár nyiltan megszegje, akár alattomosan megkerülje. S ime a lappangó válságnak itt van a kutforrása. Ha nem akad Ausztriában kormány, amely nekünk a bankparitással a viszonosságot megadja, *akkor Széll Kálmán nem a paktumot tépi szét, hanem saját maga áll félre.* Vagy kiküzdi jogainknak és érdekeinknek győzelmét, vagy befejezettnek látja kormányzati misszióját.

Fájdalom, még mindig lehetséges, sőt valószinü ennek az esetnek a bekövetkezése. Megrendülünk magától a puszta gondolattól. Mi lesz ebből az országból, ha Thunnak kegyetlen szándéka megvalósul, s a bankkérdésben a Széll-kabinetre gyilkos sulylyal zuhan rá a kompromisszum? A jól eső csendet, a gyümölcsöző rendet, a hasznos és békés nemzeti munkát a szenvedély és a visszavonás váltaná fel megint. Fenekestől felfordulna az egész vonalon a közélet harmóniája s az ország ismét prédájává lenne azoknak, akiknek ambiciója keresztültör a lelkiismeret korlátain, akik szivesen tiporják el a közérdeket, ha bőséges halászatra hivja őket a politikai zavaros. Ki tud borzadás nélkül gondolni erre a perspektivára? Kit ne döbbentene meg az a gondolat, hogy a Széll-kabinet, s vele együtt a paktum is áldozatul eshetik az osztrák kormány illojális furfangjának és kapzsiságának?

A nemzet soha egységesebben nem érzett, mint mostanában. Akarata világos és határozott; az ut, amelyen haladni kiván, az önérzet és a jog utja; s bizalommal néz az egész közvélemény a kormány felé, amely immár hetek óta csodás szivóssággal küzd a nemzet egységes akaratának érvényrejutásáért. Mi lesz az eredménye e küzdelemnek, azt ma sejteni már nagyon is lehet, de biztosan tudni még nem. Egyet azonban mindenki tud ebben az országban: azt, hogy Széll Kálmán semmiféle szempont kedvéért nem fog meggyőződésén erőszakot tenni, s hogy inkább fog becsülettel félreállani, semhogy erkölcsi áldozatok árán bíztositsa magának a hatalom tovább élvezését.

Nem enyhithetjük diagnózisunkat: komoly válságok vetik előre árnyékukat. Éppen Széll Kálmán jellemszilárdsága teszi kritikussá az ő helyzetét. A parlament pártjaitól elvárjuk, tartsák meg politikai higgadtságukat a közelgő nehéz órákban, s tegyék hazafiui kötelességtudásukat elhatározásaiknak zsinórmértékévé.

A válság.

A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, junius 1.

Széll Kálmán és minisztertársai ma hazatértek Bécsből; holnap már ismét Budapesten van szükség a miniszterelnök jelenlétére. A parlamenti szünet holnap lejár és a kormánynak a képviselőház munkarendje felől kell nyilatkoznia. Ennek következtében halasztás vált szükségessé a kiegyezés válságának finalizálásában.

A válság teljes stagnálásban van; tegnap óta semmit sem változott a helyzet; egy szemernyi közeledés sem történt a két kormány álláspontja közt. Bécsben járt tudósitónknak föltétlenül megbizható értesülései megerősitik azt a tegnapi közlésünket, hogy gróf *Thun*nak és társainak tegnapi megjelenése demarcheja *egyenesen a felség meghagyására* történt és megerősitik azt is, hogy a két kormánynak ez az ujabb érintkezése teljesen negativ eredménynyel járt.

Széll Kálmán rendületlenül ragaszkodik álláspontjához a maga egészében; ragaszkodik ahhoz, hogy a kiegyezés föltétlenül még a nyári szünet előtt tárgyaltassék a képviselőházban és ragaszkodik az uj bankaktához is, a terminushoz is. Gróf *Thun* pedig ezt a kettőt nem koncedálja.

Osztrák forrásból olyan hirek kerülnek forgalomba, amelyek arról szólnak, hogy *az osztrák miniszterelnök*nek valamiféle közvetitő javaslatai vannak. De amennyire tudni lehet, ezek a javaslatok mind olyanok, amelyek a magyar álláspont lényegét érintik, s a pártok közt létrejött paktummal ellenkeznek. Ilyen javaslatok elfogadásáról pedig magyar részről szó sem lehet. Ilyen javaslat például az is, amelyet a *Neue Freie Presse* ma közöl, s amelynek az a veleje, hogy az uj bankakta most cikkelyeztessék be, de a paritás csak 1903-ban lépjen életbe. Természetes, hogy azmiről *Széll* Kálmán hallani sem akar, ilyen dispozició komolyan megvitatásra nem kerülhet.

Ezekből látszik, hogy a helyzet változatlan, a válság nem csökkent.

Az elnapolt krizis.

Bécs, junius 1.

A magyar miniszterek az egész délelőttöt a magyar minisztérium palotájában töltötték. Délután egy órakor ellátogatott hozzájuk gróf *Andrássy* Gyula, de látogatása nem volt összefüggésben a válság körül folyó tárgyalásokkal.

Széll Kálmán minisztertársai azért maradtak itt ma, hogy az utolsó pillanatig dispozicióra álljanak.

Széll Kálmán hajszálnyira sem tért el álláspontjától s a mint osztrák politikai körökben beszélik, ez a merev magatartása tegnap az osztrák miniszterek látogatásakor is egész határozottsággal megnyilatkozott. Egyébiránt nem lehetett szó

Lapunk mai száma nyolc oldal.

az osztrák és a magyar miniszterek között tárgyalásról, csak konverzáció volt köztük.

Illetékes oldalról kiszivárgott az a hir, hogy gróf *Thun* tegnap azt mondotta, hogy *közvetitő javaslattal* készül előállani. Azonban az eddigelé nem következett be. A magyar miniszterelnök és kollégái a jövő héten visszatérnek Bécsbe, mert legfelsőbb helyen követelik, hogy a kiegyezést mennél előbb perfektuálják.

Félhivatalos jelentések.

*Bécs*ből telegrafálják a *Budapesti Tudósitó*nak:

A magyar miniszterek ma délután visszautaztak Budapestre, mert holnap jelen kell lenniök az országgyülésen. Ezzel a kiegyezési kérdés végleges elintézése némi haladékot szenvedett, amiről egyébiránt *Széll* Kálmán miniszterelnök a képviselőház holnapi ülésén valószinüleg önszántából nyilatkozni fog. Az, hogy vajjon a magyar miniszterek a döntés tudomásul vétele végett ismét Bécsbe fognak-e jönni és mikor, ma még nem jutott köztudomásra.

Gróf *Széchenyi* Manó, az ő felsége személye körüli miniszter, tegnap magánkihallgatáson jelentkezett ő felségénél, és még aznap délután elutazott Kaltenleutgebenbe, ahol hidegvizkurát használ.

Széll Kálmán itthon.

Széll Kálmán miniszterelnök ma este, hazaérkezése után nyomban megjelent a szabadelvü pártkörben, ahol az egybegyült párttagok lelkes éljenzéssel fogadták. Percekig tartott a spontán, meleg ováció. A jelenvoltak odasereglettek a miniszterelnök köré, aki a tőle megszokott egyenességgel nyilatkozott a helyzetről, nem csinálva titkot belőle, hogy a helyzet nagyon komoly és hogy a feltorlódott nehézségek igen sok gondot okoznak.

A párt több kiváló tagjával *Széll* különkülön, behatóan tanácskozott. A párttagokkal való érintkezéséből alkalma volt meggyőződnie arról, hogy a parlament többsége egyhangu lelkesedéssel, ragaszkodással és eltökéltséggel sorakozik vezére körül.

A képviselőház holnapi ülésének a prognosztikonja az, hogy *Széll* Kálmán a lebegő kérdésekről csak bizonyos fenntartással fog ugyan nyilatkozhatni, de amennyire a köteles diskréció megengedi, nyiltan, becsületes őszinteséggel fogja a helyzetet feltárni. Parlamenti körökben azt hiszik, hogy a Ház vitája sem hosszu, sem szenvedélyes nem lesz és alapos a remény, hogy a holnapi ülésén alkalmuk lesz a pártoknak egyértelmüen sorakozni a kabinet köré és ezzel nagyobb nyomatékot adni álláspontjának. A kormány nehány napi szünetet fog inditványozni, amit a képviselőház előreláthatóan egyhangulag fog elhatározni, hogy ezalatt a dolgok Bécsben a megoldás stádiumába juthassanak.

Prognózis.

Mindent összefoglalva, a közel jövő képe kinos homályba van burkolva. Abból a körülményből, hogy a két kabinet közül egyik sem mondott le, a Lajtha mindkét partján bizonyos bátorságot meritettek az optimisták akik negativ jelenségekben is szivesen bizakodnak. Mi, ismételjük, nem osztozunk ben a reménykedésben, mert a helyzet csak nem javult, hanem javulására [illegible] re még remény is alig van. A válság mindig lappang; még mindig nem hárultak el azok az akadályok, a melyek osztrák részről emelkedtek, s melyek azzal fenyegetnek bennünket, hogy *Széll* Kálmán, nem tudván a paktum keretében kibontakozást találni, *kénytelen lesz kormányzati misszióját befejezettnek tekinteni.*

A holnapi ülés.

A *Keleti Értesitő* ezeket jelenti:

A képviselőház holnapi ülése előreláthatólag az összes pártok egyértelmü akaratának megnyilatkozására fog alkalmul szolgálni. Széll Kálmán miniszterelnök napirend előtti előterjesztéséhez ugyanis az egyes pártok vezérférfiai fel fognak szólalni, hogy a kiegyezéssel szemben elfoglalt álláspontjukat szabatosan kifejtsék. — Mint a *Keleti Értesitő* jelenti, a pártok vezetői, a nélkül, hogy a Magyarország ellen irányuló ellenséges kifakadásokra reflektálnának, kizárólag a válság okai felől fognak a miniszterelnökhöz kérdést intézni és egyben kijelenteni, hogy Magyarország és törvényhozása a törvény alapján áll s annak végrehajtásához ragaszkodik. A Kossuth Ferenc elnöklete alatti függetlenségi párt az ülést megelőzőleg értekezletet tart, amely előreláthatólag az elnököt fogja megbizni, hogy a párt álláspontját kifejtse; de egyben meg fogja ragadni az alkalmat, hogy a kiegyezésnek 1903. évben való esetleges meghosszabbitásának kérdésére nézve is közzétett félhivatalos kommünikére megtegye észrevételeit. Ellenzéki körökben egyébként az a nézet, hogy ma inkább mint valaha szükséges a magyar törvényhozás egyhangu állásfoglalása, amiért is a kilátásba vett interpellációk egynémelyike egyelőre elmarad.

(Nem lesz fáklyásmenet.)

A fővárosi lapok megirták, hogy az egyetemi ifjuság hódolatát fáklyásmenettel akarja kifejezni Széll Kálmán miniszterelnök iránt a kiegyezés kérdésében tanusitott hazafias magatartásáért. Mint a „Keleti Értesitő" jelenti, e fáklyásmenet egyelőre elmarad. Ma délután ugyanis a szabadelvüpárti polgárok értekeztek az egyetemi ifjak vezetőivel s a fáklyásmenet elhalasztásában állapodtak meg, mivel a jelen körülmények közt a miniszterelnöknek nem lenne kellemes e tüntetés, annál is inkább, mert azt Ausztria ellenes tüntetésnek minősitenék. A döntés után azonban annál impozánsabb fáklyásmenetet akar az ifjuság rendezni.

BELFÖLD.

Apponyi a helyzetről. Győrvármegye lelkes hangu iratban üdvözölte gróf *Apponyi* Albertet a válságos parlamenti küzdelem lezajlása és a nemzeti pártnak a szabadelvüpártba való belépése alkalmából. Ez üdvözletre válaszul gróf *Apponyi* Albert az alábbi nagyérdekü levelet intézte *Goda* Béla győrvármegyei alispánhoz:

„Igen tisztelt alispán ur! Győr vármegye közönsége a valóságnak megfelelően itélte meg azt a veszélyt, amely alkotmányunkat ujabb időben fenyegette és mely a mult év vége felé kifejlődött parlamenti viszonyokban nyilvánult meg a legszembetünőbben. Hála legyen az egek urának, a koronás király alkotmányos érzületének és bölcseségének, valamint nemzetünk ép politikai érzékének, mely döntő pillanatokban át szokta hatni a nemzet képviselőit is, e veszély elmult és egy az 1867-iki kiegyezés valódi értelméhez szilárdul ragaszkodó, a jog és igazság szellemétől áthatott kormány vezetése alatt a közélet megifjodásának és sikeres fejlődésének nézhetünk eléje.

Midőn Győrvármegye nagyérdemü közönsége ez örvendetes fordulat fölött hazafiui megelégedését fejezte ki, egyszersmind kereste azokat a tényezőket, melyeknek e fordulat köszönhető és ezek sorába kegyes volt engem is helyezni, azzal a párttal együtt, melynek hogy élén állhattam, életemnek legnagyobb büszkesége. E napokban vettem azt az elismerő szózatot, melyben Győrvármegye közönsége minket május 1-én tartott közgyülésének határozata folytán ily értelemben kitüntetett.

Midőn e nagy és örökbecsü megtisztelésért köszönetet mondanék, szükségesnek tartom kiemelni, hogy — amiért engem ekképp elismerésben részesiteni kegyeskednek, abban én egyszerü kötelességteljesitést látok. Kötelességem volt a harcot felvenni [illegible] nehéz viszonyok közt is folytatni olyan irányzatokkal és azok képviselőivel szemben, melyeket a hazára nézve károsaknak itéltem; de épp ugy kötelességem most azokat támogatni, kik annak keresztülvitelére nyertek alkotmányos megbizást, amit én is jónak és helyesnek tartok. Kétszeresen kötelességem ez ma, midőn amaz irány, mely kifelé az ország jogainak csorbithatlan megővását, befelé a törvenyesség uralmát tüzte ki vezérszempontokul, *váratlan nehézségekkel kénytelen megküzdeni, reménylem és hiszem, hogy csak külsőkkel.* Nagy megnyugvásunkra szolgál, hogy e nehézségek közepette oly kormány áll az ügyek élén, melynél még az a gondolat is ki van zárva, hogy a hatalom megtartása kedvéért az ország érdekeitől és elvállalt kötelezettségeitől tágitson.

Ami engem illet, ma is csak ismételhetném három év előtt tett azon kijelentésemet, melyre Győrvármegye visszaemlékezni és hivatkozni szives volt. Hálával veszem, hogy a nagyérdemü közönség ama kijelentést följegyzésre méltónak találta és hogy annak kapcsán üdvös tevékenységet vár tőlem a közügyek terén. De ha e várakozás teljesülését a viszonyok *meg is hiusitanák*, minden körülmények közt meg lehetnek győződve két dologról: semminemü személyes tekintet sem fog soha arra birni, hogy a jónak utjába akadályokat görditsek, vagy hogy a nemzet érdekeivel ellentétes irányzatokkal megalkudjam.

Ezek után kérem igen tisztelt alispán urat, sziveskedjék meg nem szünő hálám kifejezését Győrvármegye közönsége elé terjeszteni. Kiváló tisztelettel és hazafiui üdvözlettel maradván

Eberhard, 1899. május 30-án

kész szolgája
Apponyi Albert."

A nagymihályi mandátum. Gróf *Vay* Ernő elhalálozása folytán a nagymihályi választókerületben e hónap közepe táján képviselőválasztás lesz. Nagymihály és környékének vezérférfiai, pártkülönbség nélkül, junius hó 5-ére a választókat értekezletre hivták egybe. Ezen az értekezleten fog megállapodás történni a jelöltre nézve. Eddig csak egy jelöltet emlegetnek, gróf *Andrássy* Gézát, ki a jelöltséget a legnagyobb valószinüség szerint el is fogadja és ez esetben egyhangu megválasztatása biztositva van.

Szabadelvüpárti gyülés. *Diósadról* jelentik, hogy a kerület szabadelvüpártja ma szervezkedő gyülést tartott, melyen a tagok a kerület minden részéből nagy számmal jelentek meg. Megválasztották a tisztikart és az összeköttetés fenntartása végett száz tagból álló választmányt alakitottak. A gyülésből táviratilag üdvözölték *Széll* Kálmán miniszterelnököt és bizalmat szavaztak képviselőjüknek, dr. *Sámuel* Lázárnak.

KÜLFÖLD.

Dreyfus — Deroulède.

Budapest, junius 1.

Párisnak uj szenzációja van: *Marchand*, a fasodai expedició ünnepelt vezére megérkezett ma a francia fővárosba és a nép, amely a semmitőszék tárgyalása alatt körülzsibongta a legfelsőbb biróság épületét, ma kivonult a lyoni pályaudvarra, a tengerészeti minisztérium és a Cercle Militaire elé és ünnepelte a hazatért expediciót. A semmitőszéki palota környéke csak olyan volt, mint máskor, de bent a teremben összegyültek a revizió barátai, feszült figyelemmel, sokszor tetszésüket is nyilvánitva, hallgatták Dreyfusné jogi képviselőjének, *Mornand*nak nagy beszédét, amelyben érvet érvre halmozva mutatta ki az ördögszigeti rab ártatlanságát és összetörte a vezérkar borzasztó tévedéseit. *Mornand* ékesszólása valóban az utolsó kétkedőket is meggyőztette Dreyfus ártatlansága felől és az ünnepies komolyságu birák érveinek döntő hatása alatt ma már sürüen helyeseltek, elárulva, hogy a nevezetes birósági tárgyalás Dreyfus javára fog eldőlni. A kormány, ugy látszik, maga is ezt az eredményt várja, mert ha hinni lehet egy new yorki táviratnak, már utban vannak *Cayenne* felé azok a tisztek és katonák, akik *Dreyfus*t visszakisérik Franciaországba, hogy uj hadbiróság előtt igazolja ártatlanságát.

Mornard beszédével a semmisitőszék emlékezetes tárgyalása véget ért s *Mazeau* elnök azzal a a kijelentéssel rekesztetette be az ülést, hogy a semmitőszék a legközelebbi ülésen hirdeti ki határozatát. Két-három nap mulva ez is megtörténik s akkor megindul az a processzus, amelyből megtisztulva kerül ki a Franciaország lelkiismerete.

Páris, junius 1.

(*N. W. T.*) Az igazságügyi palota körül ma is teljes a csönd és a nyugalom. A kapuk tárva-nyitva állanak és a gárdisták mindenkit bebocsátanak. Különben is a nacionalisták és a reviziót ellenző tábor hivei ma nem mutatkoznak, mert *Marchand* megérkezése távol tartja őket.

A tárgyalás ma is tizenkét órakor kezdődött s *Mornard* ügyvéd terjesztette elő a védelmet. A Dreyfus-család jogtanácsosa magas, nyulánk, ötven évesnek látszó férfiu, sürü fekete körszakállal, külseje kellemes, megnyerő.

Igy kezdte beszédét a védő:

— Nagy örömmel, de egyuttal nagy büszkeséggel tölt el az a feladat, amely rám vár. Nagy örömmel, mert remélem és erős meggyőződésem, hogy ezt a borzasztó jogi tévedést még sikerülni fog helyreütni és büszkeséggel, mert nekem is részem lesz az ország békéjének helyreállitásában. A revizió engesztelhetetlen ellenségeinek a lelkébe talán sikerülni fog a magam szent meggyőződéséből

amelyet a semmitőszék tárgyalásából meritettem, valamit átültetni. Iparkodni fogok mértéket tartani hangomban. S eleve kijelentem, hogy senkit sem akarok megbántani, s ha véletlenül ajkamon szenvedélyes szó röppenne ki, az nem szántszándékosan történik, s már most kérem azt ugy venni, mintha nem mondottam volna.

E bevezető szavak után, amelyeket a semmitőszék tagjai helyeslő fejbólintással fogadtak, a hallgatóság pedig brávózásokkal kisért, a védőügyvéd összefoglalta az előadó jelentésének és a főügyész inditványának főbb pontjait, s egyben elismerését fejezti ki ugy Ballot-Beaupré, mint Manau irányában. Majd áttért a morális és materiális körülmények birálgatására. Szerinte az előbbiek tisztán Gunet rendőrbiztos ügyetlenségéből támadtak s ebben az a csodálatos, hogy a katonai igazságszolgáltatás nem gondolt a rendőrbiztos jelentésének ellenőrzésére. Egyébként a rendőrprefektus is beismerte, hogy Gunet teljesen helytelen alapon készült jelentése azóta eltünt. Ezt megerősitette Lepine volt rendőrfőnök vallomása is. Érdekes, hogy a haditörvényszék nem méltatta figyelmére Henry üzelmeit sem. Az anyagi bizonyitékok közül egyedül a bordereau érdemel emlitést. Annyi bizonyos, hogy nem Dreyfus irta a bordereaut. Ha vannak egyéb materiális döntő körülmények, azok nem jöhetnek számba, mert az érdekelt feleknek volt rá gondjuk, hogy nyomuk veszszen. A haditörvényszék elé terjesztett aktákat sem Dreyfus, sem védője nem ismerte. Ez kitünik Casimir Perier és Freystädter kapitány vallomásából. Már magában véve is ez a két körülmény elegendő ok a revizió elrendelésére. A vizsgálatból kétségtelenül kiderült, hogy a cette canaille de D... kezdetü okmány nem vonatkozhatik Dreyfusra és hogy a többi dokumentum hamisitvány. Marad tehát a bordereau, amelyben olyan körülmények vannak felsorolva, amelyek elkerülhetetlenül szükségessé teszik a reviziót. A bordereau papirosa az első, és az irásvonások a második ténykörülmény, amelynek alapján szintén el kell rendelni a reviziót. De alkalmas erre az irásszakértők ellentmondó véleménye is. Bertillon szakértői jelentése bebizonyitotta annak a közmondásnak az igazságát, hogy a lángésznek van egy szomoru szomszédja. Sajnos, Bertillon gyakran időzött ebben a szomoru szomszédságban. A harmadik döntő momentum a revizió elrendelése mellett a bordereau dátuma, amelyet hol előbbre toltak, hol későbbre tettek; s végül a negyedik ténykörülmény a bordereau eredete és teknikai összeállitása.

Mornard azután a bordereau papirosával foglalkozik és azt a következtetést vonja le, hogy a bordereau nem Dreyfustól származik és hozzáteszi, hogy ha Dreyfus Esterházy irását pauzálta volna, bizonyára emlitette volna annak nevét a pörben. A védő azt állitja, hogy a bordereauban foglalt jegyzetek értéktelenek és nem származnak szükségképpen a második osztálynak valamely tüzértisztjétől.

Monard azután behatóan foglalkozik a bordereau szerzőjének kémkedési összeköttetéseivel és kijelenti, hogy ez a szerző az idegen katonai attasék előtt igen jól ismert *Esterházy*. A vizsgálat megállapitotta, hogy A. ügynök, aki számára a bordereau készült, és *Esterházy* között kémkedés céljából összeköttetés állott fenn. Ezzel önöknek — ugymond *Mornard* — *Dreyfus* ártatlanságának teljes bizonyitékát szolgáltatom, amennyiben *Esterházy* bünösségét önök előtt kimutatom. Ez ugyanis, midőn följelentették, ahhoz az A. ügynökhöz menekült, hogy megkérje, hogy tanuskodjék a mellett, hogy ő (Esterházy) vele nem tartott fenn semmiféle kémkedési összeköttetést. Az ügynök megtagadta ezt, és kijelentette előtte, hogy *Dreyfus* ártatlan. A teljes ártatlanság bizonyitéka tehát megvan és a revizió önmagától kinálkozik.

Mornard felsorolja azután *Du Paty* és *Henry* üzelmeit és kifejti, hogy ezek voltak Dreyfus elitélésének valódi okozói. Ezután dicsérettel emlékezik meg *Picqartról*, akit egyedül és kizárólag *Henry* feljelentésére hamisitóként üldöznek. A védő a Dreyfus állitólagos beismeréseiről szóló állitásokat a legenda körébe tartozónak mondja és hozzáteszi, hogy az öt hadügyminiszter véleménye semmit sem bizonyit, mert azt ugyanabból a forrásból a hirszolgálati irodából meritették. A szónok ezután rövíden foglalkozik a diplomaciai iratcsomóval és kijelenti, hogy nincs francia ember, aki vonakodnék Dreyfusnak igazságot szolgáltatni. Európa és az egész világ szorongva várja a döntést. Eredetileg a reviziót uj haditörvényszék elé utasitás nélkül akarta kérni, de *Dreyfusné kivánja, hogy férjét még egyszer haditörvényszék elé állitsák és ez mentse fel.* A védő végül megindultan mutat rá Dreyfus feleségének fájdalmaira és kijelenti, hogy a hadsereg nincs érdekelve ebben a dologban. (Tetszés. A szónokot számosan üdvözölték.)

Mazeau elnök kijelenti, hogy a *határozatot a legközelebbi ülésen fogják meghozni. de ennek napját nem állapitotta meg.* A tárgyalást incidens nélkül berekesztették.

New-York, junius 1.

A *Journal* cimü lapnak jelentik St.-Pierréből (Martinique): Határozottan állitják, hogy a kedden ideérkezett *Lafayette* gőzös tiszteket és katonákat hozott, kiknek feladatuk lesz Dreyfust Párisba kisérni. A tisztek és a katonák a *Ville Tanger* hajóra fognak átszállni, mely Cayennebe viszi őket.

Páris, junius 1.

Tegnap este a nacionalisták *Déroulède* és *Habert* tiszteletére népes gyülést rendeztek, amelyen *Déroulède* kikelt a parlamentarizmus és a zsidók ellen és sikraszállt a plebiszcitárius köztársaságért. Hasonló szellemben beszélt *Coppée*, *Quesnay de Beaurepaire*, *Habert* és más szónokok. Valamennyit nagy lelkesedéssel hallgatták. A gyülés rendzavarás nélkül folyt.

Faure Sebestyén tegnap este gyülést rendezett a Dreyfus-ügy és a leszerelés tárgyában. Itt sem fordult elő rendzavarás.

Páris, junius 1.

A lapok legnagyobb része Déroulède fölmentésével foglalkozik. A nacionalista ujságok azt mondják, hogy *Déroulède* most nagyobb és befolyásosabb, mint volt valaha. A *Matin* azt irja, hogy nem szabad a fölmentésnek olyan jelentőséget tulajdonitani, amilyen jelentősége soha sem lehetett s amilyent csak az érdekeltek tulajdonitanak neki politikájuk érdekében.

Marchand Párisban.

Budapest, junius 1.

A fasodai francia expedició vezére, Marchand őrnagy, aki merész vállalkozásával csaknem háboruba sodorta hazáját Angliával, ma délelőtt bevonult kis csapatával Párisba. A lobbanékony néptömeg, amely még most is a francia külpolitika kudarcának vallja *Fasoda* kiüritését, kábitó lelkesedéssel fogadta a már is elkapatott őrnagyot. Az ünneplésből részt kér magának a hadsereg is, amelynek nimbusza érezhetően megsinylette a semmitőszék mostani tárgyalását. A tömeg üdvriadala hangoztatja a hadsereg nevét is, de nem többé azzal a lelkesedéssel, amely Franciaország higgadt közvéleményét is fanatizálta. És ezen már nem változtathat *Marchand* fennhéjázó viselkedése és politikai szónoklatai sem.

Marchand diadalutjáról és *párisi* fogadtatásáról a következő táviratokat kaptuk:

Toulon, junius 1.

Marchand expediciójával tegnap este 6 órakor a lakosság lelkes tüntetése mellett elutazott Toulonból.

Marseille, junius 1.

Marchandt és embereit megérkezésükkor óriási néptömeg várta és lelkesen üdvözölte. A polgári és katonai hatóságok *Marchand* tiszteletére zártkörü ebédet adtak, amelyen sok pohárköszöntőben dicsőitették a kis csapat hősiességét. *Marchand* meghatottan köszönte meg az óvációt és csak azt sajnálta, hogy nem látogathatja meg Timbuktuban elesett bajtársai sirját, de majd koszorut küld oda. Mikor Marchand és társai kimentek a pályaudvarra, megint zajos ovációkban részesültek.

Páris, junius 1.

Marchand ma délelőtt ideérkezett. A lyoni pályaudvar és környéke óriási néptömeggel telt meg. Amint *Marchand* megjelent és kocsira szállt, a közönség rendkivül zajos ovációkkal fogadta. Egy képviselő-csoport is ott volt és üdvözölte *Marchand-t*, aki előtt a tömeg levette kalapját. A lelkesedés leirhatatlan. A tömeg keresztültört a kordonon, ugy, hogy *Marchand* kocsija alig juthatott előre. A boulevardokon is lelkesen üdvözölték *Marchandt*, aki egyenesen a tengerészeti minisztériumba ment, ahol tiszteletére számos tábornok és tengernagy részvételével diszebédet rendeztek. Amint *Marchand* a Concorde-téren levő miniszterium elé ért, az ott összegyülttömeg zászlókért kiabált. Egy szemben levő házból erre zászlókat dobtak a tömeg közé, de a rendőrség elkobozta valamennyit, miközben verekedésre került a dolog, *Marchand* a nép lelkes hivására a tengerészeti miniszterrel és az expedicióban résztvett társaival megjelent az erkélyen. A közönség hoszszantartó üdvrivalgásba tört ki. A cercle militaire pompásan feldiszitett épülete előtt már reggel óta óriási tolongás volt, és a tömeg a hadsereget éltette. A kocsiközlekedés megakadt. Sok magánház zászlódiszben van.

A *Marchand* tiszteletére adott reggelin *Lockroy* tengerészeti miniszter felköszöntőt mondott *Marchandra*, melyben a tengerészcsapat katonai erényeit magasztalta és hozzátette: Követtük önöket utazásaikban, midőn osztoztunk szenvedéseikben, örömeikben és reményeikben. Követtük önöket, a kiknek — távol a belső küzdelmektől — csak egy ideáljuk volt: szolgálni a hazát.

Marchand köszönetet mondott a miniszternek az elismerés szavaiért és a kormánynak azért a fogadásért, melyben a misszió mindenütt részesült és végül *Loubet* elnökre és *Lockroy* miniszterre emelte poharát. A reggeli után *Guillain* gyarmatügyi miniszter átnyujtotta *Marchand*nak és kisérőinek a gyarmati érmet. Ezután a katonai sajtó küldöttsége *diszkardot nyujtott át Marchand*nak. Három órakor *Marchand* Lockroy tengerészeti miniszterrel az Elységbe ment. Az utcákon egybegyült nagy tömeg e kiáltásokkal kisérte őket: *Éljen a hadsereg! Éljen Lockroy! Éljen Marchand!*

Páris, junius 1.

Marchand a miniszterelnöknél, a külügyi, a hadügyi és a gyarmatügyi miniszternél látogatást tett és azután a cercle militairebe ment. *Marchand*t a néptömeg mindenütt énken ödvözölte.

Páris, junius 1.

A kamara a *Gallieni* és *Marechand* üdvözlésére vonatkozó inditványt egyhangulag elfogadta.

A békekonferencia.

Hága, junius 1.

Az első bizottság két osztálya tegnap délelőtt ülést tartott, de nem tudott megegyezésre jutni a hadiszerekre vonatkozó találmányok kérdésében. A harmadik bizottság szerkesztő-bizottsága elfogadta az intenvencióról és a választott biróságokról szóló javaslatnak hat első cikkét, amelyet a bizottság tegnapi ülésén tárgyalt és azonkivül még két cikkét. A vöröskereszt-bizottság tegnapi ülésén megválasztotta azt az albizottságot, amelynek meg kell szövegeznie a bizottság jelentését. Az albizottságba megválasztották elnökül *Fischer* tengernagyot, tagokul *Siegel* kapitányt (Németország), *Scheine* kapitányt (Oroszország) és *Renault*-t (Franciaország.)

Hága, jun. 1.

Az amerikai delegátusok javaslatot nyujtottak be a választott biróság tárgyában. Az amarikai javaslat az angoltól eltérőleg nem azt kivánja, hogy minden állam két személyt nevezzen ki, akik választott birákul választhatók, hanem azt javasolja, hogy minden ország egy választott birót küldjön ki, akit annak az országnak legfőbb birósága nevezzen ki. A választott biróságnak állandó központi székhelye legyen és legalább három biróból álljon, akiknek sem születésükre, sem tartózkodásukra nézve nem szabad a pörös országok egyikéhez sem tartozniok. Ha a döntéstől számitott három hónap alatt uj tények merülnek föl, akkor a biróság ugyanabban az ügyben ujra dönthet a két hatalmasság között. A aláiró hatalmasságoknak szabadságukban áll, hogy ehhez a biróséghoz forduljanak-e, a biróság pedig csak akkor hoz itéletet vitás kérdésben, ha a pörös felek kijelentik, hogy alávetik magukat az itéletnek. A szerződés életbelép és a biróság megalakul, mihelyt kilenc hatalmasság aláirja, amelyek között nyolc európai, vagy amerikai államnak kell lennie és négy olyan államnak, amelyek az 1856-iki párisi nyilatkozatot aláirták.

Ezen a javaslaton kivül az amerikai delegátusok külön javaslatot nyujtottak be az intervencióról. E szerint olyan esetben, amikor két hatalmasság között viszály támad, a két hatalmasság mindegyike egy hatalmasságot választ, amely ugyszólván segédje és arra törekedjék, hogy az ellenfeleket kibékitse. Még az esetben is, ha háborura kerül a dolog, ennek a két hatalmasságnak segédként kell működnie és folytatni fáradozásait, hogy mihelyt lehetséges, véget vessenek az ellenségeskedésnek.

HIREK.

Budapest, junius 1.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Május 31-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Urnapja a fővárosban.** Urnapját a hagyományos kegyelettel ünnepelte ma a katolikus egyház és a főváros közönsége. A mai napon három helyen volt körmenettel egybekötött ünnepi istentisztelet: a budavári koronázó Mátyás-templomban, a belvárosi főplébánia-templomban és az óbudai plébánia-templomban. Mind a három helyen diszszázadok vonultak

ki és a körmenetek utvonalán katonaság alkotta a diszőrséget. A katonai zenekarok mind a három helyen régi magyar egyházi énekeket játszottak az istentisztelet és a körmenet alkalmával.

A budavári koronázó Mátyás-templomban reggel hétkor kezdődött az ünnepi istentisztelet. A szentély padsoraiban ültek: *Wlassics* Gyula, *Plósz* Sándor és *Cseh* Ervin miniszterek, *Gromon* Dezső és *Zsilinszky* Mihály államtitkárok, gróf *Szapáry* István, a főrendiház háznagya, *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* János polgármester, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a Nemzeti Muzeum igazgatója, *Radisich* Jenő, *Rudnay* Béla főkapitány, *Herczegh* Mihály prorektor, az egyetem és müegyetem tanácsa, a tisztikar tagjai élükön *Rohonczy* György altábornagy, térparancsnokkal, *Czibulka* és *Gautternack* altábornagyokkal s *Csesznák* Benő tábornokkal. Az ünnepi misén, mivel *Vaszary* Kolos biboros hercegprimás gyöngélkedése miatt nem jelenhetett meg, dr. *Kohl* Medárd pápai prelátus pontifikált dr. *Nemes* Antal budavári plébános és számos pap segédletével. A templomi ének- és zenekar *Beliczay* Gyula F-dur miséjét adta elő. Mise után a katonai diszőrség közt a körmenet fölkereste a Szent-Háromság-téren, a Disztéren, az Uri-utcában fölállitott oltárokat s kilenc órára tért vissza a templomba.

A belvárosi főplébánia-templomban reggel hétkor volt a nagymise, amelyet *Kirner* apátplébános mondott. Ezután megindult a körmenet a Lipót-utcai templomhoz, ahol mindenütt oltárok voltak felállitva. Innen a menet a Lipót- és Irányi-utcákon át visszament a belvárosi főplébánia templomba.

Az ó-budai plébánia-templomban Kirchhoffer Károly plébános végezte az ünnepi szertartást, amelyen nagy közönség vett részt. A többi plébánia-templomban vasárnap junius 4-én tartják meg urnapi körmenetet.

*Bécs*ből telegrafálják: Az urnapi körmenet a király, a főhercegek és udvari méltóságok jelenlétében a szokásos egyházi és katonai pompával ment végbe. A misét a szembajban szenvedő *Gruscha* biboros-hercegérsek helyett *Schneider* püspök celebrálta. Ő felségét megérkezésekor és távozásakor lelkes ovációkban részesitették.

— **Aguinaldo halála.** Egy *Madridból* érkezett távirat szerint *Aguinaldo*, a fölkelő filippinók vezére *meghalt*. Manilából jelentik a halálhirt Madridba s egyben azt is, hogy Aguinaldo halála gyanus körülmények között történt. Nincs kizárva a *gyilkosság* sem, de — mint a távirat mondja — sokkal inkább valószinü, hogy a fölkelő vezér *öngyilkossá lett*. Bántotta a sok sikertelen harc s állitólag nagy elkeseredésében fogott maga ellen fegyvert.

— **Erzsébet királyné magyar diszruhája.** A Nemzeti Muzeumban tegnap helyezték el a magyar diszruhát, melyet Erzsébet királyné a millenniumi hódoló felvonulás alatt viselt. A fekete damasztból készült pompás diszruhát *Gizella* bajor királyi hercegnő és *Mária Valéria* főhercegnő meghagyásából *Ferenczy* Ida, a boldogult királyné felolvasónője tegnap adta át *Szalay* Imre miniszteri tanácsosnak, a Nemzeti Muzeum igazgatójának. Az átadásnál jelen volt még *Wlassics* Gyula dr. kultuszminiszter titkárával és *Hampel* József dr., a régiségtár igazgató-őre. A diszruhát egy külön üvegszekrénybe *Meissl* Marianne, a királyné volt komornája helyezte el, olyképpen, hogy a muzeumi régiségtárat látogató közönség mindig megtekintheti.

— **Végzetes kardpárbaj.** *Nagyvárad*ról táviratozza tudósitónk: Az itt müködő kolozsvári szintársulat primadonnái, *Székely* Irén és *Perényi* Margit miatt több lovagias affér keletkezett. Ezeknek egyikét el is intézték már, még pedig sulyos föltételek mellett vivott kardpárbajjal, amely az egyik félre nézve végzetes kimenetelü volt. *Altnöder* Béla jogász a minap azt mondta *Schuck* Albert jogásznak, hogy megtiltja neki, hogy Perényi Margitról jogosulatlan kritikát mondjon. E miatt igen sulyos feltételek mellett kardpárbajt vivtak Chappon vivótermében. Három összecsapás eredménytelen maradt, mig a negyediknél Altnöder kardja *szétroncsolta Schucknak a karját*. A szerencsétlen embert eszméletlen állapotban vitték a kórházba, *ahol karját tőből amputálni kellett*. Altnöder a jobb szemén sérült meg.

— **A Budapesti Ujságirók Egyesülete** ma délben rendkivüli közgyülést tartott kerepesi-uti helyiségében. Az egyesület tagjai szép számmal jelentek meg a gyülésen, amelyen *Hoitsy* Pál alelnök elnökölt és vezette a tanácskozást az ő kiváló tapintatosságával. A rendkivüli közgyülésnek egyetlen tárgya az alapszabályok módositása volt. Mielőtt az érdemleges tárgyalásba fogtak volna, dr. *Bán* Zsigmondot, dr. *Fekete* Ignácot és *Clair* Vilmost bizták meg a jegyzőkönyv hitelesitésével, majd dr. *Fekete* Ignác, az egyesület ügyésze olvasta fel és magyarázatokkal kisérte a módositott szakaszokat. *A módositást a segélyalap kezelésének ujjászervezése* tette szükségessé s az ujságirók e fontos ügyének megvitatása töltötte be az egész gyülést, amely másfél órahosszat tartott. Egyes szakaszokat a jelenvoltak közül többen mély lelkiismeretességgel vitattak meg. Hozzászólottak az ügyhöz többek között: *Cziklay* Lajos, *Gerő* Ödön, dr. *Kovács* Jenő, *Hollósy* Géza, *Svób* Tivadar, *Szatmáry* Mór és *Barta* Sándor. Az ügyész és az elnök megnyugtató kijelentései után az alapszabályokat egyhangulag elfogadták és köszönetet szavaztak dr. *Fekete* Ignácnak, aki az alapszabálytervezetet készitette. A gyülés ezzel véget ért és az egyesület tagjai az elnök lelkes éltetésével oszlottak szét.

— **Halál foghuzás közben.** Dr. *Hegedüs* Sándor fogorvos Kerepesi-ut 73-ik számu mütermében ma halálos szerencsétlenség történt; *Trencsiner* Sámuelné, miután Hegedüs egy fogát kihuzta, hirtelen rosszul lett s pár pillanat mulva meghalt. Hat óra után jött Trencsinerné Hegedüs mütermébe s fogfájásról panaszkodott. Az orvos előkészitette a szükséges müszereket, elaltatta Trencsinernét s azután kihuzta a fogát. A foghuzás után fölköltötte s a vérzés elállításában segédkezett még Hegedüs, amikor páciense hirtelen megszédült s rosszullétről panaszkodott, azután aláhanyatlott a feje s orvosa karjában meghalt. A VIII. kerületi rendőrség hivatalos szemléje után a szerencsétlen asszony holttestét elszállitották a Garay-tér 11-ik szám alatt levő lakására. Hegedüs doktor az elhunyt családjával bizalmas barátságban volt.

— **A színésznő tragédiája.** A mai lapok egynémelyikében hir jelent meg, hogy *Kézdi* Juliska, egykori szinésznő tegnap öngyilkosságot követett el, miután férjétől való válása után ujra a szinpadra készült és sehogy sem tudott ambiciójának megfelelő szerződést kapni. Ez a hir a rendőrségnek egy jelentése alapján került a lapokba, amely szerint egy *Kézdi* Julianna nevü magánzónő mellbe lőtte magát tegnap a Hunyadi-tér 3-ik szám alatt lévő lakásán. Állapota, mint értesülünk, nem veszedelmes, hozzátartozói pedig tudják, hogy sohasem volt szinésznő és nem élte át azt a regényt, amelyet nevével kapcsolatosan megirtak róla.

— **Házasság.** Szepesváraljai dr. *Sarbó* Arthur egyetemi magántanár, szepesváraljai Sarbó Vilmos, a „Fonciére" Pesti Biztosító intézet vezérigazgatójának fia ma esküdött örök hüséget *Rosenberg* Elza kisasszonynak, dr. Rosenberg Sándor fővárosi gyógyszerész leányának. Mint tanuk *Lánczy* Leó és dr. *Rosenberg* Gyula országgyülési képviselők szerepeltek. Az esküvőn nagyszámu előkelő közönség jelent meg.

Fényes esküvő volt ma délelőtt a dohány-utcai templomban. Dr. *Szél* Manó fővárosi orvos vezette oltárhoz *Dessauer* Irén kisasszonyt, Dessauer Miksa tekintélyes gépkereskedő leányát. A násznép soraiban különösen az orvosvilág volt nagy számmal képviselve.

— **Ünnepély a toloncházban.** *Urs* Nándornak, a toloncház vezetőjének nevenapját ünnepelték ott tegnap. Az ünnepélyt karének nyitotta meg, amely után *Harák* Sándor 13 éves pékinas lépett elő és egy üdvözlő verset szavalt el, amelyet már a toloncház iskolájában tanult. Azután négy fiu alkalmi szindarabot adott elő. Egy tanuló tépelődését adták elő, akit Ész, Szorgalom és Akarat visszavezetnek a helyes ösvényre, amelyről már-már letérni akart. Az ügyesen előadott szindarab után karénekkel fejezték be az ünnepélyt. Végül *Urs* Nándor rendőrtanácsos tartott beszédet. Figyelmeztette a toloncokat, hogy sohasem késő a jó utra visszatérés és buzditotta őket, hogy kiszabadulásuk után erős akarattal és szorgalommal lássanak a becsületes munka után.

— **Helyreigazitás.** *Ghyczy* Elemér, Komárom vármegye bizottsági tagja az alábbi nyilatkozat közlésére kért föl bennünket.

Szent-Mihály, 1899. május 31.

Tekintetes Szerkesztőség! Becses lapjok 147-ik számában a napi hirek között *A főispán és a pártok Komárommegyében* cim alatt megemlékezvén a vármegye folyó hó 29-én tartott közgyüléséről, ott tett kijelentésemet ugy látszik téves információ következtében hibásan közölte. Én ugyanis Baranyay Géza beszéde után a *következőket* mondottam, *sem többet, sem kevesebbet*: Ugy magam, mint több bizottsági tagtársam nevében is, minden félreértést kikerülendő szükségesnek tartom kijelenteni, miszerint mi Baranyay Géza bizottsági tag ur napirend előtti felszólalását nem tekinthetjük egyébnek, mint egyszerü kijelentésnek, mely tehát nincs hivatva közgyülési határozatot provokálni, s nem is vonatkozhatik másra, mint Sárközy Aurél cs. és kir. kamarás ur ő méltósága magánszemélyére. Kérem az igazság érdekében ezt becses lapjában közölni. Magam maradván a tek. szerkesztőségnek tisztelője

Ghyczy Elemér.

— **Tömeges gombamérgezés.** Az élelmi szerek könnyelmü ellenőrzése csaknem négy emberéletet követelt áldozatul. A Bem-utca 24. számu házban lakik *Csepregi* Ignác 44 éves napszámos feleségével és albérlőjük *Matenik* Ferenc gyümölcsárus és *Hamary* Géza 5 éves leányka, aki dajkaságban van náluk. *Csepreginé* tegnap délután egy utcai kofától gombát vásárolt, amit azután vacsorára közösen elkőltöttek. Éjfélfájban hirtelen mindannyian rosszul lettek. A jajgatásra figyelmessé lett szomszédok berohantak és mind a négyüket heves görcsökben szenvedve találták. A mentőket hivták segitségül, akik gombamérgezést állapitottak meg. Az orvosi segitség megmentette mindnyájunk életét.

— **A tanitók kaszinójának közgyülése.** A *Magyar Tanitók Kaszinója* ma tartotta rendkivüli közgyülését. A kaszinó uj elnökigazgatójának, *Verédy* Károlynak fél év óta tartó müködését a fővárosi tanitóság ma ismerhette el nyilvánosan s elismerését azzal is kifejezte, hogy az elnökigazgatónak jelöltjét a pénzügyek vezetésére, *Ágotai* Béla igazgatót egyhangu lelkesedéssel választotta meg.

Verédy Károly elnökigazgató jelentésében a tanitók országos bizottságának a kaszinó ellen intézett támadásait utasitotta vissza. Az országos bizottság ugy állitja a kaszinót az ország tanitósága elé, mint az ő nagyratörő terveinek kerékkötőjét. Pedig a kaszinó semmit sem vétett, az intéző köröknek mindig rendelkezésére állott, mikor a tanitóság ügyeit szolgálhatta. Falai között önzetlen szeretettel fogadta mindig a tanitóságot. Nemes törekvéseiket mindenkor szivesen üdvözölte, filléreivel támogatta. Mikor szóló, mint elnökigazgató elfoglalta mai helyét, ünnepiesen megigérte, hogy minden nemes eszmét támogatni fog a kaszinó, csak azokat a törekvéseket propagálja, amikre szervezete feljogositja.

Beszámolt az elnökigazgató még a vigalmakról, hangversenyekről, vitaestékről és a szamaritánus-alapról. Jelentette, hogy a tanitói könyvtárt junius 8-ikán adják át a nyilvánosságnak, továbbá a juniális és a kibérelt játéktér ügyét ismertette. Vázolta a kaszinó pénzügyeit és jövendő kilátásait. Végül *Wlassics* miniszter iránt, aki a legkedvezőtlenebb időben is biztató szózatával serkentette a kaszinó vezetőségét, fejezte ki háláját. Érzi, hogy a miniszter nem áll azok pártján, akik kiváltságok birtokában hiszik magukat.

A titkári jelentést *Bardócz* Pál adta elő. A pénztári jelentést *Ágotai* Béla helyettes pénzügyi igazgató a kaszinó egész 4 éves multjából állitotta egybe.

Elfogadták az uj pénzügyi igazgató költségvetését, mely a megelőzővel szemben nagy megtakaritásokat mutat.

— **Halálozás.** *Benedikovits* Károly Kőbánya közszeretetben álló plébánosa ma reggel hosszu betegség után 59 éves korában meghalt. Halálával a főváros derék, buzgó polgárát, az egyház pedig áldott szivü pásztorát vesztette el. *Benedikovits* Károly 1840-ben született a pozsonymegyei Spáca községben. Teologiai tanulmányait kitüntetéssel végezte 1864-ben, amikor Szénavárra küldötték káplánnak. Még ugyanebben az évben a terézvárosi plébániához nevezték ki káplánnak. Öt évre rá kőbányai plébánosnak nevezték ki, amely állásában három évtizeden át vezette buzgósággal és odaadással az egyházi ügyeket. Puritán egyszerüsége, tiszta jelleme csakhamar megszerezték hivei szeretetét és tiszteletét. A kerületi ügyekben élénk részt vett s különösen az iskolaügy érdekében müködött nagy buzgósággal. A kőbányai gyönyörü uj templom felépitésében az érdem orosziánrésze őt illeti. Leghőbb vágya az volt, hogy a templom ünnepélyes fölszentelését megérhesse, de a kérlelhetlen halál megfosztotta ettől az örömtől.

— **A pékek mozgalma.** Mintegy 200 pék tartott ma gyülést a Vig-utca 16-ik szám alatt levő vendéglőben a felváltó-rendszer érdekében.

Tóth Imre elnök megnyitotta a gyülést, *Tercsánszky* Antal ismertette a gyülés célját, hangoztatta, hogy a pékek a felváltó-rendszer behozatalát a vasárnapi munkaszünet megtartásával együtt követelik, mert ettől várják helyzetüknek megjavulását. Most a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényt rutul kijátszszák a mesterek és mostanában éppugy dolgozik a péksegéd vasárnap, mint este. A hatóságok a pékmühelyeket nem ellenőrzik s igy természetes, hogy a mesterek azt csinálják a munkásokkal, ami nekik tetszik.

Előterjesztette ezután a pékeknek már többször ismertetett követeléseit és kérte a gyülést, hogy azokat tegye magáévá, hogy a *pékipartestületnek benyujthassák*.

Tatár Dezső mindenben hozzájárult az előadó inditványához és ajánlotta azt elfogadásra.

Proch József megfontolandónak tartja a pékek törekvéseit. Mindenáron sztrájkot csinálni szervezett tömeg nélkül nem lehet. Gondolják meg jól a pépek, hogy semmi kilátás sincs most arra, hogy az esetleges bérharc eredménynyel járjon. *Előbb szervezni kell a tömeget* és ha ez megvan, ugy hogy biztosra válik a győzelmet a munkaadókkal, inditsák meg a harcot. Inditványa az, hogy a követeléseket előbb terjeszsze az előmunkások elé, akik nagyobb szakismerettel birnak, mint a többi munkás, és csak akkor nyujtsák be az ipartestületnek, ha azok előbb az előmunkások jóváhagyásával megerősittetnek, és azokat valamennyi pék magáévá teszi. (Helyeslés.)

A gyülés *Proch* József inditványát fogadta el és elhatározta, hogy a követeléseket egy előmunkás értekezlet elé viszi és a mához egy hétre tartandó általános pékgyülésen tudatja az előmunkásoknak a követelések tekintetében való álláspontját.

— **A müvészestély jövedelme.** A *mübarátok köre* által a Park-klubban rendezett müvészestély a képzőmüvészek nyugdijalapja javára *2002 forintot* eredményezett. Ez összegből 500 forintot gróf Károlyi Mihály és 500 forintot báró Atzél Béla adományoztak a nemes célra.

— **Ős-Budavárában** tegnap három uj müvészcsoport mutatkozott be: a Del Torelli trio zenebohócok, Rosa és Johan francia duettisták és a 8 Metzetti ikariai játékukkal, akik mindannyian élénk tapsot arattak a nagyszámban megjelent közönség részéről. A mult hónapban vendégszerepelt artistak közül sikerült az igazgatóságnak a 6 Dainfeet, Elsie Lesliet és a 4 Madcaps-t még néhány napra ittmarasztalni és ez által Ős-Budavárának olyan ensemblet biztositott amiő még Budapesten nem volt.

(x) **Hangverseny a Hirmondóban.** A *Telefon Hirmondó* holnap (pénteken) este fényes *házi hangversenyt* rendez előfizetői szórakoztatására. Az érdekes és változatos müsoru koncertben ének- és zeneszámok előadásával, valamint felolvasással vagy szavalással közreműködnek: *Funták* Ágnes, *Inkey* Gizella, *Márkus* Aranka, *Meszlényi* Adrienne, *Ramlovszky* Mariska, *Somogyiné* B. Karola, *Clair* Vilmos, *Gyöngyi* Izsó, *Kalmár* József, *Somogyi* Mór, *Stross* Árpád, *Váradi* Sándor. Kezdete 1/29 órakor lesz. — Utána 11 óráig *cigányzene* lesz hallható a kagylókon.

A kolozsvári halálos párbaj.

Budapest, junius 1.

A tegnapi tragikus párviadal előzményeiről bővebb részletek érkeztek ma. Megdöbbentő, micsoda semmiségből támadt ez a szörnyü veszedelem. Oberschall Pál jogakadémiai rendkivüli tanár az ország legnyugatibb részéből lekerül messze a Királyhágón tulra, hogy mint a kolozsvári egyetemi kör egykori elnöke ott legyen a kör jubileumán. Még este vissza akart utazni Pozsonyba, miután arról értesült, hogy a jubileumot néhány nappal későbbre halasztották. Este aztán elment még egy kolozsvári kávéházba. Ott volt Putnoki Domokos is egy nagyobb társasággal, s jelen volt egy hölgy is. A szomszéd asztalnál kocintgatás közben ölelkezik, csókolódzik két férfi. Putnoky megjegyzi:

— Ez már aztán végső elázás! Mikor fiatalok voltunk, mi is tettünk ilyesfélét, de bizony nekem nem igen volt kellemes, amikor csókoltak.

Erre mondta tréfásan Oberschall:

— *De azoknak sem, akik csókoltak.*

Kacagásban tört ki a társaság, de Putnokynak rosszul esett a megjegyzés. Komolyra fogta a dolgot, de még koccintott is később Putnokyval. Mikor aztán a jelen volt hölgy távozott az urával, rögtön neki rontott Oberschallnak, *megütötte, ugy hogy Oberschall elbukott, akkor még a fejéhez vágta a kávéscsészéjét* s már székkel akarta ütni, amikor a pincérek közbeléptek. Oberschall arcán véres csikkal orvoshoz ment, beköttette a fejét, majd reggel provokáltatta Putnokyt. Lázas volt és azért maga választotta a pisztolyt, mert nem érezte magát elég erősnek arra, hogy az izmos, nagy termetü Putnokyval kardra verekedjék meg. Segédek voltak: *Fekete* Béla városi tanácsos és *Tutsek* Sándor ügyvéd; Putnokynak gróf *Bethlen* Károly és *Putnoky* József hadnagy segédkezett. Délután háromnegyed hatkor találkoztak a felek a postaberekben. Mikor felállott Putnoky, oda hivta magához a két orvost és előttük és segédei előtt szóval végrendelkezett, Oberschall pedig kijelentette segédei előtt, hogy *tréfás* megjegyzésével nem akarta sérteni *Putnokyt*. A kibékités eredménytelen volt. Arra Tutsek Sándor vezényelt: „Egy!... Kettő!... Három!" S a „Három!" szóra egyszerre dördült el a két pisztoly. Semmire sem volt már idő, csak *másodpercek mulhattak el*, és a földre roskadt Putnoky *halott volt*.

A párbajról, mint Kolozsvárról táviratozzák, a következő jegyzőkönyvet vették fel:

Putnoky Domokos és *Oberchall* Pál urak segédeikkel, valamint dr. *Hincz* Kálmán és dr. *Teleki* Kálmán orvos urakkal a megállapitott időben és helyen megjelenvén, dr. *Tutsek* Sándor és *Putnoky* József urak a segédek által közös egyetértéssel kiválasztott tisztáson a távolságot kimérték. Gróf *Bethlen* Károly és *Fekete Nagy* Béla urak a magukkal hozott sima légynélküli pisztolyokat az orvosok jelenlétében megtöltötték. A pisztolyok közül sorshuzás utján az első golyóváltásra a *Putnoky* Domokos ur segédei által hozott pisztolypár jelöltetett ki. Ugyancsak sorshuzás utján a kijelölt állások közötti választás joga az első lövésre *Putnoky* Domokos urnak jutott, mely után a második lövésre helycsere köttetett ki. Mielőtt a felek felállittattak volna, dr. *Tutsek* Sándor mint párbajvezető ismételten megkisérlette az ellenfeleket kibékülésre, illetve az ügynek békés uton való elintézésére birni, azonban eredmény nélkül. Ezután ugyancsak dr. *Tutsek* Sándor felolvasta és megmagyarázta a megállapitott párbajfeltételeket és a segédek megállapodásaként jelezte, hogy a tiz másodpercnyi idő, nehogy az időtartam kiterjesztessék, akként értendő, hogy a párbajvezetőségéd a másodperceket hangosan számlálja, még pedig ugy, hogy „egy" helyett „rajta" szót mond s ezután folytatja „kettő", „három" stb., „kilenc" után pedig „tiz" helyett „állj" szóval rekeszti be a célzási időtartamot s az ellenfelek csak ezen belül lőhetnek. A felek felállittatván, dr. *Tutsek* Sándor ur a megállapodás értelmében hangosan számitotta a másodperceket; a „három" szóval egyidejüleg közvetlen egymásután eldördült a két fegyver. A lövés után *Putnoky* Domokos ur halálosan találva *hang nélkül összeesett és néhány másodperc mulva meghalt.*

Putnokyt holnap délelőtt tiz órakor szállitják Mezőerkeden lévő birtokára. Ez a párbaja, amely rá nézve ilyen végzetes lett, nem az egyetlen, amelyet vivott. Több párbaja is volt s pisztolypárbajban egyszer egy katonatisztet sebesitett meg. *Oberschall* Pál a tragikus végü párbaj győztese dr. *Oberschall* Adolfnak, királyi kuriai tanácselnöknek, a volt marosvásárhelyi táblai elnöknek a fia és *Bónis* Istvánnak, a kolozsi kerület országgyülési képviselőnek a veje, harminc esztendős ember, akit kifogástalan, szeretetreméltó modoráért általánosan kedveltek.

Nyilttér.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Dr. Adler Oszkár

szülész és nőorvos

a TAUFFER-féle klinikáról történt kilépése után rendeléseit (délután 2—4)

Erzsébet-körut 22. szám alatt folytatja.

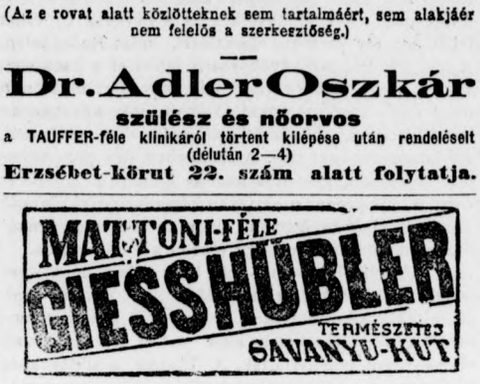

FŐVÁROS.

(*) **Adókivetés.** A fővárosi adókivető-bizottságok junius 2-án a következő helyrajzi számokra vonatkozó III. osztályu keresetadó-javaslatokat fogják tárgyalni: az I. ker. krisztinavárosi 6440—7177. számig: a II. ker. viziváros 2643—2717. számig; a IV. ker. 227—250. számig; az V. ker. az első bizottság 904—914. számig; a második bizottság 899—903. számig; a VI. ker. az első bizottság 3664—3670—71. számig, a második bizottság 2931—33/1—2951 számig; a VII. kerületben az első és második bizottság tárgyalja a külön meghivottak javaslatait; a VIII. kerületben az első bizottság az 5557—5582. számig, a második bizottság 6472—6481. számig; a IX. ker. 8851—8870. számig; a X. ker. 7472—7633/37. számig.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Jászai Mari Vágujhelyen.** *Jászai* Mari, a *Nemzeti Szinház* nagy müvésznője, a napokban müvészestét rendezett *Vágujhelyen*. Az est, mint nekünk irják, a legfényesebben sikerült s a közönség a legnagyobb ovációkban részesitette a müvésznőt. A müvészestén *Somogyi* Mór zongoramüvész és *Somogyi* B. Carola énekmüvésznő is nagy sikert aratott.

** **A Népszinházban** a *Görög rabszolgát* az uj szereposztással holnap pénteken is ismételni fogják, amely alkalommal Aspasia szerepét *Küry* Klára betegsége miatt *Bárdi* Gabi fogja játszani. *Audran* operettjének, a *Toledad*nak előadását (*Hegyi* Arankával) péntekről szombatra helyezték át.

** **Bärenhäuter Prágában.** Prágából táviratozzák, hogy ott tegnap nagy sikerrel adták elő *Wagner* Szigfrid *Bärenhäuter* cimü operáját a Neues Deutsches Landes-Theaterben. Az érdekes müvet *Neumann* Angelo igazgató fényesen állitotta ki s a közreműködők közül különösen *Dávison* és *Elsner* arattak nagy sikert. Az operát *Márkus* Dezső, a szinház első karmestere dirigálta s a közönség őt nagy elismeréssel jutalmazta s az est folyamán tizszer kihivta.

** **A szinész-egyesületből.** A szinész-egyesület junius 6-án, délután három órakor fegyelmi-, négy órakor pedig tanács-ülést tart. Az lesz az utolsó ülés a nyári szünetek előtt. A tanácsülésre *Krecsányi* Ignác és *Komjáthy* János vidéki tanácsosokat hivták be. Ezen az ülésen olvassák fel azt a belügyminiszteri leiratot, a mely jóváhagyja a közgyülés által megejtett tanácsos választást és csak a póttanácsosok ujból való választását rendeli el a jövő közgyülésre, továbbá tudomásul veszi a tanács megalakulását és müködését is, a mely egyáltalán nem involválja a miniszteri biztos kiküldését. Egyben elrendeli, hogy ujabb alapszabályokat alkossanak, mit a szinészet ujabb átalakulása és viszonyai is megkövetelnek.

** **Helyreigazitás.** *Beöthy* László ur, a *Magyar Szinház* igazgatója ma a következő levelet intézte lapunk felelős szerkesztőjéhez:

A *Budapesti Napló* mai szinházi rovatában egy, a Magyar Szinházról szóló hir keretében az foglaltatik, hogy az általam tegnapelőtt kiadott szinházi kommüniké kissé korai, mert Fedák Sári kisasszony szerződését a Magyar Szinház Részvénytársaság igazgatósága még nem hagyta jóvá. Tisztelettel kérem annak konstatálását, hogy a szinház igen jól tudja, mikor kell kiadnia kommüniméjét, hogy korai ne legyen, A jelen esetre vonatkozólag azonkivül még azt vagyok bátor megjegyezni, hogy a Részvénytársaság igazgatósága csak a kereskedelmi törvényben megszabott üzleti ügyekkel foglalkozik, a szinház müvészeti vezetése pedig (tehát szerződések kötése is) tisztán az én dolgom.

** **Az angol királynő tiszteletére.** *Viktória* angol királynő születése napjának nyolcvanadik fordulóján a *Covent-Garden* operatársulat előadást rendezett, amelyen *Lohengrint* adta elő. Az előadás kilenckor kezdődött és kevéssel éjfél előtt végződött. Az előadásra az óriási Waterloo-termet pompás kis szinházzá alakitották át. *Viktória* királynő Jean de *Reszkének*, aki Lohengrint énekelte, a Viktória-rend negyedik osztályát adományozta, amely rendet a zenészek közül eddig csak *Sullivan* Arthur, a *Mikadó* szerzője, kapta meg.

** **Berczik Árpád Nagyváradon.** *Berczik* Árpád ma délután érkezett Nagyváradra a nagyváradi hirlapirói szövetség meghivására. A pályaudvaron a hirlapirók fogadták, kiknek nevében *Szathmáry* Zoltán a *Szabadság* szerkesztője üdvözölte. Berczik a város kocsiján Bölöny intendánshoz hajtatott, kinek vendége volt. Este a zsufolt szinházban *Himfy dalai*-t adták óriási lelkesedés mellett; a szerzőt harmincszor hivták ki és babérkoszorut nyujtottak fel neki. Szünet alatt az ujságirók küldöttsége is babérkeszorut adott át Nagyvárad közönsége nevében. Este Berczik tiszteletére bankett volt, melyen a polgármester és igen sok előkelőség volt jelen.

** **Wagner Rikhard a „Figaro"-ban.** A párisi *Figaro* egy nagyon érdekes és eddig ismeretlen levelét közli *Wagner* Rikhárdnak, a melyet a német mester 1870. márciusában intézett *Champfleury*-hoz. A levél igy hangzik:

Kedves barátom!

Ezt a levelemet jó barátaim egyike, *Churé* ur, adja át önnek, aki több tanulmányt adott már közre a *Revue des deux Mondes*ban megjelent irásaimra s akit, mint egyik legnagyobb hivünket melegen ajánlok önnek. Egész szivemből fejezem ki tetszésemet ahhoz e tervhez, amely annak az ujságnak a megalapitását tervezi s amely egyike legszebb reményeimnek a megvalósitását célozza, nevezetesen a francia és a német szellem egybeolvasztását. Ön tudja, hogy én mindig táplálta egy *Párisban létesitendő internacionális szinháznak* az eszméjét, amelyben a különböző nemzetek nagy müveit saját nyelvükön adnák elő. Egyedül Franciaország és különösen Páris érti a látszólag heterogén szellemi termékeknek egy harmonikus egészszé való összeolvasztását. A francia müvek közül, amelyek ezen a rendkivüli s a napi érdekektől teljesen független szinpadon szinre kerülnének, *Mehul* müvei első helyet foglalnának el s gratulálok önnek ahhoz, hogy erre a nagy müvészre gondolt, akit én tanitóim közé számitok s akinek élete és müvei még nagyon kevéssé ismeretesek Franciaországban. Sok szerencsét kivánok önnek vállalkozásához.

Wagner Rikhárd.

** **Vidéki szinészet.** *Halmai*nak Nagy-Kanizsán működő szintársulatánál a minap került szinre először a *Gésák* cimü operette, amelyben *Kövi* Juliskának volt zajos sikere Mimóza szerepében. A többi szerepben *Halmainé Lévay* Sárika, *Tiszai*, *Nagy* Gyula és *Sárközi* tüntek ki.

Preobrasenskaja és Petipa.

(*Orosz balletkar az Operaházban.*)

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, junius 1.

— Sok ész kell ahhoz, hogy valaki már csak a balletben találja örömét! — Valahányszor balettáncot látok, mindig eszembe jut ujból és ujból ez a mondása egy jó barátomnak, aki nagy virtuóza volt az életnek.

Oh igen, sok ész és kevés haj! Meg kell egy kicsit vénülni ehhez az élvezethez, amelynek gurmandériája „gyönyör a nyugalomban." A világ legszebb költeménye, mondta valaki, aki szintén irt legszebb költeményeket, a női test. A táncban ez a költemény ritmikus zenévé válik. És az ember ott ül a kényelmes támlásszéken. És nézi. És hallgatja. És egyebet se csinál. Gyönyör a nyugalomban.

Különös, Budapesten tudtommal sok „a sok ész és a kevés haj", — és *operaházunk*nak még sincsen ballet-publikuma abban az értelemben, mint például *Bécs*nek. Igaz, hogy egy-két tehetséget leszámitva, balletkarunk sincsen, — de elvégre mégis csak táncol akárhányszor egy csomó leány a mi lámpáink előtt is.

Nálunk az emberek nem méltányolják a balettáncot, és az egyetlen kritika, amelyet hallani lehet, ha egy ballerina elragadóan táncol, az, hogy egynémelyek — nem tudom, miért — juhászkutyák szeretnének lenni.

Ez is magyar esztétika.

*

A szentpétervári *Orosz Császári Operaház* balletje tagjainak mai első vendégjátéka jórészben elajándékozott ház előtt folyt le, — de, ugy hiszem, hogy már a második előadáson — (szombaton *Coppélia* kerül szinre) — már ott fogjuk látni a fekete táblán, hogy: *Minden jegy elkelt.*

Néhány fenomenális láb tehetség kápráztatott el bennünket, mintha atlasz félcipellőjükkel megfricskáztak volna! Nemzetközi értelemben vett szép leányok, igazi race-jelenségek, mesés értékü kosztümök, csudás ékszerek és valami vonzó exotikus miliő teszi érdekessé ezt a vendégszereplő táncot, amelyben az erő ölelkezik a gráciával.

De mindenekelőtt érdekes az a sajátos nemzeti

jelleg, amely az egészből kisugárzik, — orosz itt minden, kezdve a tatár képü karmestertől, akinek hatalmas bajsza csaknem egészen elfödi a száját, egész a táncban megnyilatkozó temperamentumig. Igy lehet ethnografiát táncolni.

*

Szinre került a *Lovasság szálláson* cimü ballet, amelynek zenéjét *Arnsheimer* János, a karmester irta. Roppantul érdekes, hogy egy igazi orosz hogyan csinál köaönséges „Kapelmeister-muzsikát." A ballet tárgya magyar, amennyiben Magyarországon játszik egy faluban és meséje a következő:

Mari és Teréz egy legényt szeret, — Pált. A biró a mezőkre küldi a munkához a legényeket, de Pál visszasompolyog, hogy Terézzel találkozzék. Egyszerre trombitaharsogás, huszárok és dzsidások jönnek, akik Pált, mert az el nem árulja, hogy hol vannak a leányok, a pincébe zárják. A trombitaharsogásra előjönnek a szépek, akikkel a katonák sétálni mennek. Jő Mari és keresi Pált. Ezalatt bejő a lovasok hadapródja, kapitánya és ezredese. Sorban szépelegnek Mari körül s a rangjuk adta joggal egymást küldözik el a leány mellől. Végre Mari egyedül marad s kibocsátja Pált. A többi parasztok is hazajönnek a mezőről, mire az ezredes megvendégeli valamennyit. Pál nőül veszi Marit.

A *Lovasság szálláson* után *A fáraó leánya* cimü ballet került szinre, amelynek meséjét nem tudom elmondani, mert nem értettem meg. Ezután pedig számos táncocsoportozatot mutattak be a pétervváriak, — lengyel, orosz, spanyol, khinai, kozák táncokat, mindent remek művészettel.

*

Preobrasenskaja Olga. Mikor kijön a szinpadra, olyan, mint egy borzas, csunya kis gamin, aki balletszoknyácskába bujt. Szemöldöke magasan a szeme fölött, füle kissé eláll, a szája nagy, de táncközben csudálatosan megszépül és pedig első sorban a mosolya segedelmével. Megfigyeltem, hogy a ballerinánál nagyon fontos dolog a bájos mosoly. Nincsen az a művész, aki annyira dolgoznék a maga testi egyéniségével, mint a tricotja miatt még meztelenebbé vált táncosnő; ehhez a testhez egyszerre ezer embernek van köze. És milyen ridegen csunya ez a meztelenség, ha nem enyhiti a lelki kellem mosolya, amelyről ezer ember közül mindenki azt hiszi, hogy csak neki szól. Ennek a szinpadi mosolynak a művésze ez a kis táncosnő, akinek művészete csaknem tökéletes. Erős akrobata lába minden bravurra képes, gyönge felső teste maga a hajlékony könnyedség. Erőmutatványaiban grácia van, — gráciája a szelid erő. És kellemdus erejét csalhatatlan ritmikai érzék szolgálja, ugy hogy egyénisége tánc közben zenévé válik.

Petipa Mária. Ő a társaság starja, de nekem ugy rémlik, sokkalta kisebb művésznő amannál a kis gaminnél. Magas, kék szemü asszony, rövid szőke hajfürtökkel — és ahogy a fejét hátraveti, van benne valami a nemes paripából. És milyen gyönyörü a nyaka, meg a háta, amelyből csak egy arasznyit mutatott; az ilyesmiről versben kellene nyilatkozni! A teknikai tökély hiányát nála az elragadó temperamentum és ugyancsak nagy zenei érzék pótolja. Fejedelmi alak, — mondják, *Sándor* cár is sokra becsülte művészetét.

Mossolowa Vera. Gyönyörüen táncolta a keringőt, lába a legeszményibb „Tanzbein" az egész társaságban. Érdekes leány, olyan, mint egy megelevenedett illusztráció a Jugendből.

Tchumakova Olga. Barna erőteljes szépség, villogó szemmel, — orcája olyan mint az alma. Tessék megnézni a butonjait!

Ezeken kivül még több érdekes szép és ügyes táncosnő van a társaságban. Az urak közül első sorban fölemlitendő:

Sergeef. Amikor ma este a nemzeti kozáktáncot eljártak, a közönség visszafojtott lélekzettel nézte; *Legat* S. nagyon ügyes táncos, akinek sokat tapsoltak az asszonyok; eleganciájával, humorával és jellemző mimikájával feltünt *Boulgakoff*, aki az ezredest játszotta. Kevés a hely, — a többiről máskor.

Az orosz ballettáncosok alighanem sok telt házat fognak csinálni az *Operaházban.*

Gergely István.

*

A pétervári ballet második vendégszereplése a Magyar Királyi Operaházban, holnapután, szombaton lesz. Szinre kerül ezuttal: I. Coppelia. II; Paquita. III. Táncsorozat.

A *Paquita* zenéjét *Deldewez* irta és meséje röviden a következő: A szép Paquita szerelmes Lucienbe, akinek vetélytársa don Medez fölbérli Suigot, illetőleg ennek négy zsivány cinkosát, hogy Lucient öljék meg. Összeesküvésüket azonban Paquita kihallgatja s mikor Lucien jő, igyekszik őt megmenteni. A rablók egyike itatja Lucient, de mikor egy megmérgezett üvegből tölt a poharába, Paquita szándékosan elejt egy tányért, s az igy támadó zavart Paquita arra használja föl, hogy a poharakat megcseréli. Igy a rabló iszsza meg a megmérgezett bort, Paquita pedig Luciennel elmenekül. A táncsorozatban előforduló táncok a következők: cigánytánc, jacome (régi francia tánc) Pas des cleux és végezetül két orosz tánc.

MÜVÉSZET.

Vernissage Ujpesten.

Budapest, junius 1.

Egy kávéházon át bejutni az Ujpesti Közmüvelődési Kör hátsó termeibe, ahol ma mütárlatot nyitottak meg. A közmüvelődés és a kávéház Ujpesten tehát épp oly szorosan összeforrt, mint Budapesten. A modern magyar kávéházban intézi el a haza sorsát, ott veszekszik és vitatkozik, kávéházban kötik a nagy üzleti transzakciókat. Láttam már kávéházban lapot alapitani, müvészeti aranyérmeket eldönteni, sőt láttam regényt irni. A *Hazám*ban egy pár hónapon át néztem, mint irja *Ambrus* Zoltán a *Giroflé és Giroflát.* A kávéház csakugyan közmüvelődési tényező minálunk. Igy hát semmi sincs abban, hogy kávéházon át jutottunk ma egy eleven kis mütárlatba.

Mütárlat Ujpesten — ki hitte volna, hogy ilyet is lehet csinálni! Hisz még élnek igen sokan azok közül, akik végignézték a Diana-fürdő házában rendezett képkiállitásokat s akik ezt is óriás nemzeti vivmányként mngasztalták. A Dianás kiállitásokból nagyszabásu nemzetközi tárlatok fejlődtek az uj mücsarnok előkelő termeiben. És az idő meghozta Ujpestnek is a maga saját külön piktorait és szobrászait.

Egész müvészkolónia lakik odakünn. (*Odakünn* mondom, pesti szójárással, pedig tudom, hogy hány fővárosi ember ejti ki ezt a szót savanyu fitymálással, csak azért. mert nincs módjában *odakünn* lakni.) Fiatal, öreg és legöregebb festők vonultak ki Ujpest és Rákospalota zöldjébe. Van köztük olyik, akinek nevét az egész világon jól ösmerték s akit meg lehet találni a nagy lexikonokban is. Ma kevés ügyet vetnek rá. Van aztán olyan is, aki nem alap nélkül aspirál az ilyen kitüntetésre s türelmesen várja a megérés kellemes idejét.

A kolóniának egy igen jókedvü, leleményes és félig publicista alakja, *Linek* Lajos, akit éppugy ösmernek familiáris mókáiról, mint eleven és temperamentumos torzképeiről, összecsődítette a helyi és a budapesti festőket, megdézsmálta mütermeiket és nagy sebbel-lobbal tárlatot rögtönzött a közmüvelődési kör helyiségeiben. Ma reggel még üresek voltak a termek, délután már megnyitották a kiállitást. Sőt este már banketeztek és mulatni még most is mulatnak azon, hogy milyen jól bevágott a vállalkozás. Egy-két óra alatt 4—5 kép és egy nagy szoborcsoport kelt el. Ha igy megy tovább, akkor a tárlatot hiába keresi fel holnap *Kohn* ur, a budapesti Georges Petit.

Hogy tárlatuk van, arra büszkék az ujpestiek. Legalább nagyon büszkéknek hatottak (frakkban jelentek meg a vernissageon.) Lehet, hogy mindig ilyenek. Aan rá okuk. Modern várost csináltak a városkájukból, az anyagi glóriához pedig ma hozzákapcsolták a müvészit. Bizony van is azon a kiállitáson néhány kép, amelyet rögtön haza hoztunk volna magunkkal, ha a gondviselés a mecénások anyagi kellékeivel kegyeskedett volna minket ellátni. Miután a helyzet merőben más, megelégedtünk a plátói élvezettel, amelyet a tárlat legszebb képei nyujtanak. Van ott, az egyik ablak mellett egy spanyolfal, rajta négy-öt tenyérnyi kis festmény, *Pállya* Celesztin és *Pörge* müvei. Kedves, szeszszel teljes apróságok, kis lirai költemények, amelyek minden mübarát inyet megcsiklandozzák. A nagy képek közt *Mihalik* Dániel és *Szlanyi* Lajos vezetnek, mind a kettő szokatlanul erős, temperamentumos, előadásuk bátor és széles. *Bachmann* Károlynak egy-két évvel ezelőtt festett genreképe, amelyet a Mücsarnokban már láttunk, ujra fölkelti figyelmünket. Egy pár érdekes kuriózumot rejt magában a kiállitás: az öreg *Telepy* bácsinak néhány arcképét. Uj dolgok nekünk, mert *Telepy*től csak tájképeket ösmerünk. Temérdek ujabb és régibb kép egésziti a sorozatot. A vernissage közönsége nagyon meg volt elégedve a kiállitással, amely 15-éig marad nyitva. **(L*)**

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A nyilvános betegápolási törvény magyarázata.** Irta dr. *Némethy* Károly belügyminiszteri osztálytanácsos. A tavaly megalkotott betegápolási törvény magyarázatául adta ki közigazgatási szakirodalmunk jeles munkása e müvét. Hivatottabb iró erre aligha van dr. *Némethy* Károlynál, aki résztvett a törvényjavaslatnak előkészitő, életbeléptető munkálataiban. Aki e könyvet olvassa, abból nemcsak a törvényt magát ismeri meg, hanem megtanulja mindazt, amiáltal a törvényt magát meg is értheti, szóval nélkülözhetetlen kézikönyv azoknak, akik a betegápolási törvény gyakorlati alkalmazására hivatva vannak: a közigazgatás közelőinek, ugy a vármegyei, mint a községi hatóságoknak, a hatósági, kórházi és magánorvosoknak, akik a könyv segitségével tévedés nélkül haladnak végig az uj törvény által nyilott uton. E könyv által a törvényben életet nyert humanizmus át fogja hatni a társadalom eszmevilágát és fejleszteni fogja a szegényügyi közigazgatást, amelynek rügyei a törvényben már is bontakoznak. A könyv ára 1 frt 50 kr.

○ **Bünök.** Egy novellakötet cime ez, amelyet a magyar nőirók legkiválóbbja: *Szabóné Nogáll* Janka irt. Finoman jellemző tolla a lélekállapotok rajzában éri el tökéletességét; de meglep elbeszélő nyelvének könnyedsége, simasága is. Alakjait ugy állitja elénk, hogy legsajátosabb vonásaikkal vésődnek emlékezetünkbe. Goró Lajos izléses cimképet rajzolt a kötethez és a Franklin-Társulat igen diszesen bocsátotta a könyvpiacra. Ára füzve 1 frt 20 kr.

SPORT.

*** **Országos kerékpárverseny.** A Hunnia Magyar Bicikli-Klub junius 18-án délután 3 órakor a millennáris versenypályán országos kerékpárversenyt rendez. A verseny programmja a következő:

I. *Megnyitó-verseny.* 1000 méter (2 kör). Oly versenyzők részére, kik országos vagy szövetségi bajnokságot nem nyertek.

II. *Nyeretlenek versenye.* 2000 méter (4 kör).

III. *Főverseny.* 5000 méter (10 kör). Országos nyilt.

IV. *Egyleti térelőny-verseny.* 2000 méter (4 kör.) A „Hunnia Magyar Bicikli-Klub" tagjai részére.

V. *Tandem-verseny.* 3000 méter (6 kör). Országos nyilt.

VI. *Térelőny-verseny.* 1000 méter (2 kör). Országos nyilt.

VII. *Egyórás-verseny.* Vezetéssel.

Nevezési zárlat junius 14-én, szerdán esti 9 órakor a klub helyiségében.

*** **Hirek a Derbyről.** *Pardon* tegnap kapta utolsó erős galoppját a Derby előtt. *Bonvivant*-nal futott együtt s istállótársát elég könnyen verte. Mégis erősen tartja magát az a hir, hogy ha *Pardon*t akármilyen akcidens érné a Derbyig, vagy a verseny közben, a Königswarter istálló *Bonvivant*-nal is teljesen bizonyosra veszi a győzelmet. *Timár* nem kapja meg lovasának a walesi herceg jockeyját, John *Watts*-t, akit Lederer lovag táviratilag kért fel a lovaglásra. A Königswarter lovak legkomolyabb ellenfelét ennélfogva mégis csak Frank *Hesp* fogja ülni. Az utolsó dispoziciók szerint *Rio Tinto* és *Dominik* is indul a Derbyben. — A Königswarter istálló *Péchy* Andorral alkudozásban van, hogy *Iro*-t vagy *Pharao*-t engedje át *Pardon* pacemakerjének a Derbyben, nehogy *Bonvivant* a pace-csinálással a maga chanceait tönkre tegye. Valószinü, hogy létre is jön a megállapodás, amennyiben *Péchy* Andornak szintén vannak fogadásai a Königswarter istállóra.

A Derby meeting.

— A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata. —

Bécs, junius 1.

A Derby meeting mai, ötödik napja mindenképpen sikerült. A Taurus handicap és a hadseregi akadályverseny lefolyása ideálisan szép sportesemény volt, volt is iránytuk olyan érdeklődés, amilyen csak egészen nagy versenyeknek szokott jutni. A Taurus handikapet, amint első helyen megjelöltük, *Dalffy* nyerte meg *Lederer* Sándor lovagnak, *Shannon* és *Casque* előtt, melyet még hat ló követett. A hadseregi akadályversenyben az az érdekes eset történt, hogy gróf *Orssich* két lova *Futár* és *Eglamour* az első, illetőleg a harmadik helyre futott, mig az Eltz báró által lovagolt Belle Helene második lett. Az állványdijat *Statesman* nyerte meg, s igy mind a három nagyversenyben azok a lovak győztek, melyeket első helyen jelöltünk. A részletes eredmények a következők:

I. **Kétévesek versenye.** Dij 3000 korona. Távolság 1000 méter. Gróf Sztáray I. Bohója (Adams) első. Dreher A. Reducerje (Smith) második. Gróf Festetich T. Hirondelleje (Park) harmadik. Szemere M. Faciosja (Cleminson) negyedik. Ezután Da kommt sie, Da nur, The black prince, Wintermärchen. Itélet: Könnyen egy félhoszszal első, ¾ hoszszal harmadik, fejhoszszal negyedik. Totalizatőr: 5 : 8. Helyrefogadások: I. 25 : 29. II. 25 : 45. III. 25 : 38.

II. **Handicap.** Dij 2000 korona. Távolság 1200 méter. Michelstetter százados **Ceciliej**e (Rumbold) első, gróf Esterházy M. Moringja (Cleminson) második, báró Uchtritz Zs. Kupja (Sharpe) harmadik, gróf Károlyi I. Andréeja (Adams) negyedik. Azután Isolde, Gretchen, Magister, Apród III., Illusion, p. p. c., Sardelle, Diák. — Itélet: küzdelem után nyakhoszszal első, fejhoszszal harmadik, nyakhoszszal negyedik. Totalizatőr: 5 : 34. Helyrefogadások: I. 25 : 60. II. 25 : 89, III. 25 : 80.

III. **Taurus-Handicap.** Dij 5000 korona. Távolság 2800 méter. Lov. Lederer **Dalffy**ja (Cleminson) első, gróf Wenckheim D. Shannonja (Adams) második, Péchy A. Casque (Finan) harmadik, Egyedi A. Káplárja (Rumbold) negyedik. Azután Kelet, Stuver, Ronny, Juratus. Itélet: Biztosan 1 hoszszal első, 1½ hoszszal 3-ik, 1 hoszszal 4-ik. Totalizatőr: 5 : 31. Helyrefogadások: I. 25 : 46. II. 25 : 35. III. 25 : 88.

IV. **Eladó-verseny.** Dij 2000 korona. Távolság 1000 méter. Michelstedter százados **Kárpátja** (Cleminson) első, Péchy A. Mirkója (Sharpe) második, Mr. Duke Contrája (Hesp) harmadik, Taxis E. herceg Ladroneja (Barker) negyedik, azután Harsona, Ronacher, Bovril. — Itélet: Erős küzdelem után nyakhoszszal első, 1½ hoszszal harmadik. Totalizatőr: 5: 12. Helyrefogadások: I. 25: 32, II. 25: 41 és III. 25: 55.

V. **Kétéves nyeretlenek eladóversenye.** Dij: 2000 korona. Távolság: 1000 méter. Gróf Wimpffen **Remedur**-ja (Wilton) első, Szászbereki ménes Táblabiró-ja (Hesp) második, Schossberger L. Karmester-je (Griffits) és Wiener Welten Isadic-je (Prudames) holtversenyben harmadik, azután Harvestmaid, Zaza, Macht nichts. Itélet: Igen könnyen egy és fél hoszszal első, egy és fél hoszszal harmadik. Totalizatőr: 5 : 16. Helyfogadások: I. 25 : 39. II. 25 : 59. III. 25 : 34. IV. 25 : 45.

VI. **Hadsereg-akadályverseny.** Távolság 4000 méter. Dij 6000 korona. Gróf Orssich **Futár**-ja (tulajdonos) első, Kundl százados Belle Heléne (báró Eltz) második, gróf Orssich Eglamour-ja (Kreutzbruck) harmadik, Edlinger hadnagy Solist (tulajdonos) negyedik, aztán Springinsfeld, Clarion, Cap, Red-boy, Király. Clarion elbukott. Itélet: könnyen hét hoszszal első, hét hoszszal harmadik. Totalizatőr: 5 : 11. Helyrefogadások: I. 25 : 37. II. 25 : 31. III. 25 : 42.

VII. **Tribün-dij.** Távolság 1800 méter. Dij 3000 korona. Wahrman R. **Statesmanja** (Barker) első, Dreher A. Busserlja (S. Bulford) második, Wiener-Welten Maikönig (Hyams) harmadik. Itélet: Igen könnyen ¾ hoszszal első, négy hoszszal harmadik. Totalizatőr: 5 : 8.

TÁVIRATOK.

Konstantinápoly, junius 1. Ideérkezett jelentések szerint a kurdok meggyilkoltak egy örmény lelkészt, aki egy szaszuni kolostornak a főnöke volt.

Vilmos császár hajókeresztelésen.

Kiel, junius 1. Ma ment végbe az *Ersatz König Wilhelm* sorhajó vizrebocsátása a *császár* és a császárné, a trónörökös, a badeni nagyherceg és neje, *Bülow*, *Tierpitz*, *Koszielszki* és *Thielen* államtitkárok jelenlétében. *Vilmos* császár beszédet mondott és igy szólt:

E hajó egyik darabja a nagy, német haderőnek, melyre a hazának oly égetően szüksége van. Emlékeztessen e hajó bennünket Vilmos királyra, a nagy hadsereg-szervezőre és a nagy fegyver kovácsára. A békés polgár és iparos lásson benne figyelmeztetést, hogy a *német birodalom mindenütt az egész világon oltalmazza őt.* Emlékeztesse a munkást és a kézmüvest e hajó látása az első német császár atyai gondoskodására, melynek egykor a császári ízenetben legfényesebb kifejezést adott. Miként a régi páncélos hajó a királyra emlékeztetett, akként állitsa szemeink elé a mostani hajó a császárt, akinek egyedül köszönhetjük a német birodalmat, aki Isten eszközeként össze tudta hozni a német fejedelmeket és népeket. *Vilmos* császár leányának kezével *Nagy Vilmos császár* nevére keresztellek."

Azután a badeni nagyhercegné elvégezte a keresztelést. A vizrebocsátás akadály nélkül történt meg.

Az olasz képviselőház ülése.

Róma, junius 1. A képviselőház mai napirendjén a politikai javaslatok második olvasása volt. A szélsőbal csoportja a napirendjavaslatban határozathozatalt inditványoz amaz előzetes kérdésben, belemenjen-e a képviselőház a javaslatok második olvasásába.

Pelloux miniszterelnök kijelenti, hogy beleegyezik abba, hogy a bizottsági javaslat felett a vitát megkezdjék, de fenntartja magának azt a jogot, hogy módositó inditványokat tegyen. Az előzetes kérdés felvetését ellenzi a miniszterelnök, mert a kamara már elhatározta, hogy belemegy a második olvasásba.

Hosszabb vita után az előzetes kérdést illető inditványt névszerinti szavazáson 218 szavazattal 73 ellenében elvetették. Az inditvány ellen szavaztak többek közt *Crispi*, *di Rudini*, *Sonnino*, *Giolitti* és *Prinetti*; mellette *Zanardelli*.

Ezután *Lazaro* a politikai javaslatok tárgyalásának elhalasztását inditványozza. *Pelloux* miniszterelnök ellenzi azt.

A kamara *Lazaro* inditványát 218 szavazattal 82 ellenében elvetette.

Ezzel az ülést fontosabb mozzanat nélkül bezárták.

Róma, junius 1. A szélsőbal képviselői ma este tartott gyülekezetükön elhatározták, hogy a politikai javaslatok tárgyalását obstrukcióval megakadályozzák. Eddig 208 módositást és inditványt nyujtottak be.

A spanyol helyzet.

Madrid, junius 1. A kamara és a szenátus többsége gyülést tartott, amelyen *Silvela* miniszterelnök, aki a gyülésen elnökölt, annak szükségességét hangoztatta, hogy az összes politikai pártok mérséklejék magukat és minden kiváltságról lemondjanak. A legutóbbi szerencsétlenségek, amelyek az országot érték, egyesegyedül a kormányzókat terhelik. A miniszterelnök kijelentette, hogy nagy és gyökeres reformprogrammot igyekezett felállitani. Ha ez a programm meghiusul, az ország a diktaturának esik áldozatul. *Martinez Campos* csatlakozott a miniszterelnök nyilatkozataihoz. A gyülés *Pidal-t* jelölte a kamara elnökségére.

Összeesküvés Krétában.

Páris, junius 1. A Havas-ügynökségnek jelentik Athénből: A lapok részleteket közölnek egy *összeesküvésről*, melyet állitólag Krétában György herceg ellen szőttek. Hir szerint több mohamedánt az összeesküvés gyanuja miatt kiutasitottak.

A pestis.

Páris, junius 1. A *Havas-ügynökség*nek jelentik Kairóból: Konstatálták, hogy az Alexandriában előfordult gyanus megbetegedések csak közönséges és nem ragadós bubó-pestisesetek. A betegség semmi esetre sem járványos. A lakosság kitünően viselkedik. Sem Kairóban, sem a vidéken nem fordult elő gyanus megbetegedés. Minden más hiresztelléssel ellenkezőleg konstatálják, hogy Alexandriában egy hónap óta csak kilenc megbetegedés fordult elő és a betegek közül hét részben meggyógyult, részben gyógyulóféllben van.

A távirász-kongresszus.

Como, junius 1. A hatóságok és a távirászkongresszus tagjainak jelenlétében ma leplezték le a Volta szobrán elhelyezett emléktáblát. A prefektus, a bizottság elnöke, *Bandot* és *Rozet* francia kiküldöttek mondottak beszédeket. A polgármester beszéddel válaszolt, amelyben köszönetet mondott a jelenlevőknek részvételükért.

Közgazdasági táviratok.

London, junius 1. A *Times* értesülése szerint az Ottomán-bank közgyülése az 1898-iki osztalékot 5%-ban fogja megállapitani.

Washinton, junius 1. A május havi állami bevételek 44,876.013 dollárra rugtak, a kiadások pedig 40,509.000 dollárra. Az Egyesült-Államok kivitele 5,971.598 dollárra rugott.

Washington, junius 1. A Nikaragua-csatorna bizottsága most tette közzé jelentését, amely szerint az épitési köttség 118,113.790 dollár lesz.

Frankfurt, junius 1. Árfolyamok májusra. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 223.40. Osztrák-magyar államvasut —.—. Déli vasut 28.70. Osztrák arany —.—. Olasz járadék —.—. Laura-kohó —.—. Harpeni —.—. Discont —.—. Alpesi —.—. Bécsi bankegyesület —.—. Szilárd.

New York, junius 1. *Liszt* helyben 2.85. *Buza* juliusra 81.⅝/s, szeptemberre 81.¼/s, decemberre 81.⅞/s. *Tengeri* juniusra 39.½/s.

Chicago, junius 1. *Buza* juliusra 76.⅝/s. *Tengeri* juliusra 33.—.

KÖZGAZDASÁG.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közzéteszi, hogy az árviz következtében meg nem közelithető *Ilok* állomását folyó évi junius hó 1-től kezdve további intézkedésig az összforgalomra nézve megszünteti.

Első Leánykiházasitási Egylet. Folyó évi május hóban 1220 jutalékrészt irtak be és nászjutalékok fejében 18.885 forint 91 krajcárt fizettek ki. 1899. január 1-től május 31-éig beirt összes jutalékrészek száma 5123 és a kifizetett nászjutalékok összege 106.996 forint 36 krajcár.

Napirend.

Naptár. Péntek junius 2. — Római katolikus: Anna Mar. — Protestáns: Erazmus. — Görög-orosz (május 21.) Konst., Ilon. — Zsidó: Szivan 24. — A nap kél reggel 3 óra 50 perckor. — Nyugszik este 7 óra 33 perckor. — A hold kél éjjel 12 óra 2 perckor. — Nyugszik délután 1 óra 23 perckor.

A miniszterelnök fogad délután 4—5-ig.

A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor a régi városházán.

A főváros középitési bizottságának ülése délután 4 órakor az uj városházán.

A függetlenségi párt értekezlete délelőtt 10 órakor.

Nemzeti Muzeum: Régiség-tára, nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthetők.

Tavaszi nemzetközi tárlat a mücsarnokban. Nyitva délelőtt 9 órától este 11 óráig. Belépődij 50 krajcár.

A Nemzeti Szalon kiállitása nyitva délelőtt 9-től este 9-ig, a Kossuth Lajos-utcai Cziráky-palotában. Belépő-dij 20 krajcár.

Országos Képtár és a Van Dyck kiállitás a tud. Akadémiában, nyitva délelőtt 9—1-ig.

Iparmüvészeti muzeum zárva.

Teknologiai Iparmuzeum nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—5-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyüjteménye nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Iparmüvészeti muzeumi könyvtár nyitva este fél 7 órától fél 9 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig. Délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

A Hódoló diszfelvonulás. Eisenhut Ferenc óriási kőr képe, látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépő dij 50 krajcár, gyermekjegy 30 krajcár.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Állandó kiállitás, kereskedelemtörténeti muzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazár, Kerepesi-ut 22. I. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kerepesi-ut 20. szám alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12-ig.

Állatkert nyitva egész nap.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható, hiteles köszönőirat folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugyesőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierő, magömlések, a bujakór utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idültek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-t dor, volt csász. kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető NÉPSZERŰ UTMUTATÓ (már a 16-ik kiadásban megjelent) nemi betegségek és ezek egészszerű gyógykezeléséhez cimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 50 kr. A könyv jó becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beküldése mellett bérmentve vagy 60 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőztetés és az éjjeli magömlések. — IV. Hugyesőtakár (tripper) és hugyesőszükületek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének főtényezője a prostitució.

Önműködő tömegcsapdák.

Patkányoknak 2 frt, egereknek 1 frt 20 kr. Egy éjjelen 40 darbot is fognak minden felügyelet nélkül, nem marad semmi szag utánuk és önműködően igazodnak. Svábcsapdák „Eclipse", több ezer svábot és muszkát fog egy éjjel át, darbja 1.20. Mindenütt a legjobb eredmény. Szétküldés utánvéttel.

FEITH M., Bécs, II., Taborstrasse 11/D.

Éppen most jelent meg!

A Sárga Dominó.

Irta: PRÉVOST MARCEL.

Forditotta: Dr. Bethlen Oszkár.

Ara: 50 krajcar.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában, Budapest, József-körut 18. szám.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházférfiak, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányu asztalos- és kárpitozott butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzéket 25 kr. levéljegy beküldése ellen bérmentve küld fentt cég B. osztálya. 5167

Arc-szőr ellen

a LOLA-SZŐRIRTÓ-KENŐCS a legsodálatosabb és legkitünőbb szer, minthogy e kenőcs már 10 napi használat után a hölgyeknél annyira kellemetlen arcszőrt alaposan gyökerestül mindenkorra eltávolitja, teljesen ártalmatlan és a legesekelyebb nyomot sem hagyja hátra. Használati utasitás mellékelve van. 1 tégely ára 3 frt. Megrendeléseket diskréció mellett foganatosit

SCHMIDEK I. Budapest, VII., Nyár-utca 18. III. em. n.

Most jelent meg!

Jukker-leány.

Irta PEKÁR GYULA.

Ara 1 frt 50 kr.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában. Budapest, József-körut 18. szám.

Kiss József összes költeményei.

Első teljes kiadás, mely a Jehova és mese a varrógépről cimü hosszabb költeményeket is tartalmazza. Ara a költő acrképével diszes vászonkötésben 1 frt 50 krajcár.

Ez a legszebb, legolcsóbb s legkedveltebb ALKALMI ajándék.

Vidékre postai bérmentes küldéssel 1 frt 60 kr., ha ez összeg előre küldettik be. Kapható a „BUDAPESTI NAPLÓ" kiadóhivatalában.

Szinházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZINHÁZ.

Péntek, 1899. évi junius hó 2-án.

A nők barátja.

Vigjáték 5 felvonásban. Irta ifj. Dumas Sándor. Forditotta Kürthy Emil.

Személyek:

De Ryons	Náday	Jane de Simrose	Márkus
Montégre	Horváth	Leverdetné	Paulayné
De Simrose	Császár	Hackendorf	Nagy
Des Targettes	Bercsényi	József	Faludi
De Chantrin	Dezső	Inas	Narczisz
Leverdet	Vizvári		

Kezdete 7½ órakor.

Szombaton Fehér nász. Vasárnap Zách család.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1899. évi junius hó 1-én.

Zárva.

VIGSZINHÁZ.

Péntek, 1899. évi junius hó 2-én.

G. Séverin ur mimodrámai müvész vendégföllépésével.

Gaszner Boriska k. a. a m. kir. Operaház tagja mint vendég:

„Chand d'habits!"

(A házaló.)

Zenés némajáték 3 képben. Szövegét irta: Catulle Mendés. Zenéjét szerzette: Jules Bouval.

Ezt megelőzi:

A királyné apródja.

Vigjáték egy felvonásban. Irták: Heltai Jenő és Makai Emil.

Kezdete 7½ órakor.

Szombaton „'Chand d' habits!" (Aházaló) és A királyné apródja. Vasárnap d. u. „AzArany Kakas." Este: „'Chand d' habits!" (A házaló) és A királyné apródja.

NÉPSZINHÁZ.

Péntek, 1899. évi junius hó 2-án.

A görög rabszolga.

Operett 3 felvonásban. Szövegét irta Owen Hall. Fordította Makai Emil és Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette Sidney Jones.

Személyek.

Antonia	Szelepcsényi	Diomed	Raskó
Iris	Blaha S.	Silvius	Lubinszky
Pomponius	Solymosi	Manlius	Ujvári
Heliodorus	Kovács	Lollius	Várnai
Aspasia	Bárdy	Curius	Ternyey
Archias	Kenedich	Melanopis	Csatai

Kezdete 7½ órakor.

Szombaton,en Görög rabszolga.

MAGYAR SZINHÁZ.

Péntek, 1899. évi junius hó 2-án.

HARMADSZOR:

Vasuti baleset.

Énekes bohózat 3 felv. Irta: Faragó Jenő. Zenéjét szerzette: Donáth Lajos.

Ezt követi:

HARMADSZOR:

Az apja, az anyja, meg ő.

Jelenet. Irta: Faragó Jenő. Előadja: Ráskai Emilia.

Kezdete 7½ órakor.

Szombaton B. A. L. E. K. Vasárnap d. u. „A becsület. Este: Az apja, az anyja, meg ő. Vasuti baleset.

FOVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.

a Krisztinavárosban.

Péntek. 1899. évi junius hó 2-én.

Három feleség.

Kezdete 7 órakor.

ŐS-BUDAVÁRA.

Péntek, 1899. junius hó 2-án

Nyitva d. u. 4 órától reggeli 4 óráig.

Este ½ 8 órakor: vigjáték Hadnagy uram civilben.
Este ½ 9 órakor: operette A Gésa gyimnásium.
Este ½ 10 órakor: bohózat Megyünk a mamához.
Este 10 órakor: Nemzetközi varieté.
Este 11 órakor: Magyar varieté.

Uj! Rose és Johan francia kettős. **Uj!**
Uj! Del-Terelli Trió zenebohócok. **Uj!**
8 Matzetti ikáriai játékok.

Belépő dij este 7 óráig 30 kr. azután 50 kr.

Mérsékelt áru belépő jegyek a dohánytőzsdékben.

Temetkezési intézetek teljes berendezéséhez

állandó raktár mindennemü gyászkocsik, ravatalozási cikkek, feszületek, gyertyatartók, fáklyatartók, szenteltvizmedencék, zászlók, egyenruhák, lótakarók, lótollak, posztódiszitések, mindennemü paszomány- és zsinóráruk stb. gyára. Jutányos árak és kedvező fizetési feltételek. Árjegyzék ingyen küldetik.

Hohenberg Ferenc

Budapest, VI., Nagymező-utca 46., saját ház.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlő.

A mulató 16 fokra szellőztetve van.

Kezdete ½9 órakor, vége 12 órakor.

Ma! Először Budapesten!

Fenomenális!! Fenomenális!!

Les Jooé

a legjobb légtornászok még eddig nem látott mutatványa.

Broth Broklin

az eredeti zenélő ollóköszörüsök, az elsők a maguk neméhen.

Les Welton

a kitünő kézi acrobata, ugymint az ujonnan szerződött különlegességi müsor.

Csak még két napig látható az oly sikerrel előadott énekes bohózat

„Die Perlschnur"

Kutsehera Alajostól.

Mlle Vecsera dán énekesnő.

Miss Edith Cora

egész uj szerpentin táncaival.

Uj! Igen mulattató! Uj!

Fehér Guszti és Grethie a „Nászuton" c. kettős jelenetben.

KRIEBAUM NŐVEREK

legjobb énekkettős.

Szombat, 1899. junius 3-án első vendégszereplése JOSEFFI JOZSEF urnak a Theater an der Wienből, az 1 felv. operettében „Die Jungfrau v. Belleville", Millöcker Károlytól.

Mint ének betétek:

I. „Die von der Infanterie" Couplet. II. „Schwarz ist mein Lieblings Couleur" Couplet. III. „Fiferari Duett". IV. „Virginia Duett. V. „Weib, Wein Gesang" Lied.

A nyári idény

tartama alatt a Balaton- és Siófokhoz közel fekvő **Kőröshegyen** (Somogymegyében) tanit gymnáziumi és reáliskolai tantárgyakból: magyarul, németül, franciául, latinul. görögül elismert legjobb módszer szerint kitünő philologus és mathematikus. Elfogad magántanulókat (penzióval vagy anélkül). Előkészit pótvizsgára, egyéves önkéntességi szolgálatra jogositó vizsgára és érettségire. Előjegyezhetni **Goitein Henrik**-nél Budapest, VI., Teréz-körut 32., II. emelet 14. 4400

Olcsó arany és ezüsteladás, részletfizetésre is,

valamint a legszebb ékszertárgyak, u. m.: arany férfi láncok grammja 85 kr., arany férfiórák 16 frt, arany női órák 10 forint, gyémántgyürük, fülbevalók, brosstük, 6 frt 50 kr-tól kezdve.

12 darab valódi ezüst evőeszköz 6 frt 25 kr., étkezőszervizek 12 személyre 140 frt, 6 személyre 75 frttól kezdve.

Girandolok, gyertyatartók, tálcák és e szakmába vágó cikkek grammja 6 kr, minden darab hivatalos fémjelzéssel van ellátva. Veszünk zálogházi cédulákat.

Grünberger A. Béla örökösei

Budapest, Városház-tér 9. (Haris-bazár) I. em., ajtó 23. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Cheviot öltöny kék vagy fekete 16 frt, Loden öltöny minden szinben 15 frt, Felöltő 8 frt, Havelok egész gallérral 8 frt, mindentiszta gyapot.

Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállitónál Budapesten, IV., váci-utca 23.

Használt ruhák ujrakicseréltetnek és a legmagasabb árban beszámittatnak.

A „Budapesti árjegyzőlap"-ban nem jegyzett összes **értékpapirokat** és pedig **vidéki takarékpénztár-**, valamint bankrészvényeket, továbbá vidéki malom és iparrészvényeket legjutányosabban **vesz**, elad és azokra kölcsönt ad **Fuchs H.** váltóháza, Budapest, IV. k. **Kecskeméti-utca** I. Egyetem-tér.

Köhögésnél,

rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle pemetefücukorkát.

Olvasóink figyelmébe!

„MIRJAM"

Irta:

Dr. KISS ARNOLD.

veszprémi főrabbi.

Remek nyelvezettel nők számára irott magyar nyelvü zsidó

Imádságos Könyv.

ÁRA: Vászonkötésben 2 frt 50 kr. Bőrkötés 3 frt 50 kr. Bőrkötés, igen díszes csattal 6 frt. Csontutánzatu kötés 3 frt 50 kr. Elefántcsont kötés, igen díszes 6 frt.

Kapható a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában, **József-körut 18. szám.**

Eltünt

a reumatizmus, csuz, idegesség, álmatlanság, étvágytalanság, influenza, neuralgia, sápkór, bénulások, hátgerincbajok, görcs, szivdobogás, fejbe való vértódulás, asztma, kéz- és lábhidegség, ágybavizelés, bőrbetegségek, rosszszagu lehellet, kólika, fogfájás, női bajok stb. a **Feith-féle valódi szabadalmazott elektro-galvanikus Volta-kereszt** viselése folytán. Ára 1 frt 20 kr. Tessék prospektust és hálanyilatkozatokat kérni alábbi cimen:

M. FEITH, Bécs, II., Taborstr. 11/B.

Bárminő

csontbántalmak, hasogatások, szaggatások, derékfájás, csuz, köszvényben szenvedők vegyenek 80 krajcárért Erényi-féle „Nervint". Cim a kiadóban.

Deutsch F. Károly

legjobban ajánlja az uri közönségnek

ruhabérleti rendszerét.

Budapest, Andrássy-ut 1.

85 százalék

pénzelőleg mindenféle

sorsjegyre:

Józsiv, Bazilika, magyar, osztrák olasz vöröskeresztsorsjegyekre olcsó kamatokra 3—6 hónapra

WOHL, bankűzletben

osztálysorsjegyfőelárusitó

Budapest, V., Dianafürdő.

Kronikus (régi)

betegségek legbiztosabban gyógyithatók a természeti gyógyitásmódokkal Dr. Palócz intézetében. Budapest, IX., Vámház-körut 7. Prospektus ingyen.

Elegáns acetylen pavillon,

disztárgy, finom kerti vendéglő

fürdőhely,

várpark stb. részére. Nagy világitási látványosság a hozzá tartozó acetylen fejlesztő készülékkel 1000 lángra. Ezidő szerint a budapesti acetylen kiállitáson látható.

azonnal eladó,

Közelebbi értesités nyerhető Schilling és Gutzeitnál, Budapest, VII., ker., Óvoda-utca 11.

A nyári idény alatt nyaraló vagy fürdőkbe utazó t. c. vevőközönség felkéretik, hogy

Kertész Tódor-nál

az idényszerü cikkek u. m. **hintaágyak, touristakellékek, tornaszerek. croquet és Lawntenils játékok. Lignum Sanctum golyók, kngli bábok, Flauhert-fegyverel, revolverek, léggömbök, lampionok, legyezők, gyermek velocipédek**, továbbá **szódaviz-, fagylalt- és kávégépek, keltő órák, uti bőröndök, kulacsok, plaidszijjak, halászó szerek, lóhálók** stb. bevásárlását hétköznapokon sziveskedjenek eszközölni, minthogy

KERTÉSZ-nél

vasárnap zárva van.

Lawn-tennis szabályokat és árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

Beniczkyné Bajza Lenke

válogatott regényei

28 diszkötésü kötetben.

1. Nyomaveszett 2 k. 4.—
2. Delia .... 1 „ 2.—
3. Az anyajegy 1 „ 2.—
4. Egy szegény leány története 1 „ 2.—
5. Hercegi korona 2 „ 4.—
6. Családi hagyomány .... 3 „ 6.—
7. Öt órakor ...... 1 „ 2.—
8. Megkésett fecske .... 2 „ 4.—
9. A titok .... 1 „ 2.—
10. Átültetett virág 2 „ 4.—
11. Ruth .... 1 „ 2.—
12. A vér hatalma 1 „ 2.—
13. Arany kigyó 2 „ 4.—
14. Opál .... 1 „ 2.—
15. Szőke mint a buza .... 2 „ 4.—
16. Ár és apály ... 1 „ 2.—
17. Az erdei lak ... 2 „ 4.—
18. Becsületszó ... 2 „ 4.—

A 28 kötetből álló gyüjteményt egyszerre való megrendelés esetén **56 frtért** szállitjuk, mely összeg **2 frt 50 kros** egymásután következő havi **részletekben** törleszthető.— **Az egyes kötetek** a kitett bolti árakon külön is kaphatók. Az ár és 20 kr. portó előleges beküldése esetén bérmentve.

Megrendelhető „BUDAPESTI NAPLÓ" kiadóhivatalában, József-körut 18-ik szám.

Éppen most jelent meg!

Víg történetek.

Irta

Murai Károly.

Ara 1 frt 50 kr.

Megrendelhető: a „BUDAPESTI NAPLÓ" kiadóhivatalában, Budapest, **József-körut** 18. szám.

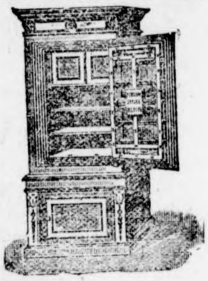

P A N Z E R

Pénzszekrény, tresor- és vasipar részv.-társ.

Szabadalmazott uj rendszerü tüz- és betörésmentes acél páncél

pénzszekrények

tresor, safes-deposits, páncélszobák

különleges gyára,

BUDAPEST,

Károly-körut 9. sz.

Nevelőnők.

Több észak- és délnémethoni nevelőnő francia, angol nyelv- és zene ismerettel azonnali alkalmazást keres. Magyar oklev. tanitónők, gyermekkertésznők és bonneok lelkiismeretesen ajánltatnak

Szegheőné S. Lujza

által most

Budapest, Erzsébet-körut 30. II. em.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt

XX. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban törvényszerüleg engedélyezett — **pénzsorsjáték 12.728 nyereményt tartalmaz készpénzben, 403.160 korona** végösszegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezeskedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1899. évi junius hó 15-én történik. Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7-ik szám alatt, lottógyüjtődékben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirda- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság

államsorsjátéki osztályától.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgó-gépén. Budapest, IX., Üllői-ut 25.